

รายงานการศึกษา

เรื่อง ระดับความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตรนักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
(นบ.ปภ.) รุ่นที่ 15 ต่อการปฏิบัติธรรม ณ สำนักปฏิบัติธรรมแสงธรรมส่องชีวิต สาขาปากช่อง

จัดทำโดย

นางสาววันดี เอี่ยมจรัส

รหัสประจำตัวนักศึกษา 18

เอกสารฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งในการศึกษาอบรม
หลักสูตรนักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (นบ.ปภ.) รุ่นที่ 15
ระหว่างวันที่ 7 มกราคม 2562 - 5 เมษายน 2562
ปีงบประมาณ 2562
สถาบันพัฒนาบุคลากรด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

คำนำ

การศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตรนักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (นบ.ปภ.) รุ่นที่ 15 ต่อการปฏิบัติธรรม ณ สำนักปฏิบัติธรรมแสงธรรมส่องชีวิต สาขาปากช่อง ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาวิจัย ส่วนบุคคลหลักสูตรนักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (นบ.ปภ.) รุ่นที่ 15 สถาบันพัฒนาบุคลากรด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยเป็นการศึกษาเพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตรนักบริหารงานป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย (นบ.ปภ.) รุ่นที่ 15 ต่อการปฏิบัติธรรม ณ สำนักปฏิบัติธรรมแสงธรรมส่องชีวิต สาขาปากช่อง

ผู้ศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ผลจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะมีประโยชน์ต่อผู้ทราบความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตรนักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รุ่นที่ 15 ต่อการปฏิบัติธรรม ณ สำนักปฏิบัติธรรมแสงธรรมส่องชีวิต สาขาปากช่องและข้อเสนอแนะ รวมถึง เพื่อนำเสนอผู้บริหารสถาบันพัฒนาบุคลากรด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เพื่อใช้ประกอบ การตัดสินใจในการพัฒนาหลักสูตรการพัฒนาบุคลากรด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และหลักสูตรอื่นต่อไป

วันดี เยี่ยมจำรัส
นักศึกษาหลักสูตร นบ.ปภ. รุ่นที่ 15
เมษายน 2562

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตรนักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รุ่นที่ 15 ต่อการปฏิบัติธรรม ณ สำนักปฏิบัติธรรมแสงธรรมส่องชีวิต สาขาปากช่อง” ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยดี ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กังสดาล เขาวังวัฒนกุล อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย ดร.ปนัดดา ภูเจริญศิลป์ และนางวชรพร เพชรสุวรรณ คณะกรรมการตรวจงานวิจัย ที่ได้เสียสละเวลาให้คำปรึกษาและให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ในการศึกษาตลอดจนเป็นกำลังใจให้กับผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณ เป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาบุคลากรด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย นักศึกษาหลักสูตรนักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รุ่นที่ 15 และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่าน ที่ให้ความกรุณาเสียสละเวลาในการให้ข้อมูล ข้อคิดเห็นต่างๆ

สุดท้ายขอขอบพระคุณและคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชา ตลอดระยะเวลาที่ฝึกอบรม ขอขอบคุณสถาบันพัฒนาบุคลากรด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ที่เป็นแหล่งข้อมูลด้านความคิดเห็น และกลุ่มตัวอย่าง จนทำให้งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดี

วันดี เอี่ยมจำรัส
นักศึกษาหลักสูตร นบ.ปภ. รุ่นที่ 15
เมษายน 2562

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ข
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	2
ขอบเขตของการศึกษา	2
ประโยชน์ที่ได้รับในการศึกษา	2
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	3
ส่วนที่ 1 แนวคิด ทฤษฎี และระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	3
ส่วนที่ 2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	18
กรอบแนวคิดในการวิจัย	20
นิยามศัพท์ปฏิบัติการ	20
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	22
ประชากร	22
กลุ่มตัวอย่าง	22
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	23
การตรวจสอบเครื่องมือ	23
องค์ประกอบของแบบสอบถาม	24
การแปรผลข้อมูล	24
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์	24

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล	26
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	26
การแปลความหมาย	26
ข้อมูลสภาพทั่วไปปัจจัยส่วนบุคคล	27
ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตรนักบริหารงานป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย ต่อการปฏิบัติธรรม ณ สำนักปฏิบัติธรรมแสงธรรมส่องชีวิต สาขาปากช่อง	28
ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติธรรม ณ สำนักปฏิบัติธรรมแสงธรรมส่องชีวิต สาขาปากช่อง	29
ข้อเสนอแนะต่อการปฏิบัติธรรม ณ สำนักปฏิบัติธรรมแสงธรรมส่องชีวิต สาขาปากช่อง	31
บทที่ 5 บทสรุปและอภิปรายผล	32
สรุปผลการศึกษา	32
การอภิปรายผล	33
ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลไปใช้	34

บรรณานุกรม

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบเสนอโครงการการศึกษาวิจัยส่วนบุคคล (Proposal)

ประวัติผู้เขียน

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หัวข้อการวิจัย/ปัญหาการวิจัย

1.1.1 หัวข้อการวิจัย

ความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตรนักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รุ่นที่ 15 ต่อการปฏิบัติธรรม ณ สำนักปฏิบัติธรรมแสงธรรมส่องชีวิต สาขาปากช่อง

1.2 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 มาตรา 34 บัญญัติให้การจัดระเบียบให้ข้าราชการพลเรือนต้องเป็นไปเพื่อผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐควมมีประสิทธิภาพและความคุ้มค่า โดยข้าราชการปฏิบัติราชการอย่างมีคุณภาพ คุณธรรม และมีคุณภาพชีวิตที่ดี และมาตรา 72 บัญญัติให้ราชการมีหน้าที่ดำเนินการให้ มีการเพิ่มพูนประสิทธิภาพและเสริมสร้างแรงจูงใจแก่ข้าราชการพลเรือน เพื่อให้ข้าราชการพลเรือนสามัญมีคุณภาพ คุณธรรม จริยธรรม คุณภาพชีวิต มีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติ ราชการให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในฐานะหน่วยงานกลางของรัฐที่มีหน้าที่บริหารจัดการ สาธารณภัยของประเทศ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2550 ได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาบุคลากรของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งดำรงตำแหน่งหรือกำลังจะก้าวขึ้นสู่ตำแหน่ง นักบริหาร ระดับกลาง ตลอดจนบุคลากรผู้ปฏิบัติงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของหน่วยงาน ภาคีเครือข่ายได้ มอบหมายให้สถาบันพัฒนาบุคลากรด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจัดทำหลักสูตร นักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขึ้น เพื่อพัฒนานักบริหารระดับกลางให้เป็นผู้บริหารที่มีทั้งการบริหารงานและบริหารจัดการ ความเสี่ยงจากสาธารณภัย รวมถึงการมีภาวะผู้นำ ความพร้อมทั้งความรู้ ทักษะ ความคิดริเริ่ม ทศนคติ และ ความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อให้สามารถนำไปปฏิบัติงาน ประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยกลุ่มเป้าหมายผู้เข้ารับการฝึกอบรม ประกอบด้วยข้าราชการของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และหน่วยงานภาคีเครือข่าย จำนวนประมาณ 50 คน ต่อรุ่น มีระยะเวลาการ ฝึกอบรมตลอดหลักสูตร จำนวน 89 วัน มีหัวข้อวิชาที่ศึกษาอบรม ประกอบด้วย 4 หมวดวิชา 17 กลุ่มวิชา 74 วิชา รวมจำนวน 491 ชั่วโมง ได้แก่ 1) หมวดวิชาการบริหารจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย 2) หมวด วิชาการเสริมสร้างสมรรถนะในการปฏิบัติงาน 3) หมวดวิชาเสริมสร้างประสบการณ์ และ 4) หมวดวิชาการพัฒนาสมรรถภาพ ร่างกายและสันตนาการ ทั้งนี้ ในหมวดวิชาการเสริมสร้างสมรรถนะในการปฏิบัติงานกลุ่มวิชาคุณธรรมและจริยธรรมได้กำหนดให้มี วิชาการปฏิบัติธรรมสำหรับนักบริหาร มีระยะเวลาในการฝึกอบรม จำนวน 30 ชั่วโมง

ข้าราชการกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในฐานะผู้ที่มีหน้าที่ในการบำบัดทุกข์ บำรุงสุข ให้แก่ ประชาชนด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย โดยเฉพาะในยุค ของการเปลี่ยนแปลงตามโลกาภิวัตน์มีสื่อและเทคโนโลยีที่ไร้พรหมแดน ทำให้พฤติกรรมของมนุษย์เปลี่ยนแปลงมีค่านิยมทางวัตถุและความพึงเพ้อมากขึ้น ก่อให้เกิดการทุจริตคอร์ปชั่นทุกภาคส่วน มีความ

จำเป็นจะต้องใช้ หลักคุณธรรม จริยธรรม เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานเพื่อบำบัดทุกข์ บำรุงสุข ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้แก่ประชาชนด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ด้วยความถูกต้อง ตามกฎหมาย ระเบียบ และ ข้อบังคับ ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต โดยยึดหลักธรรมาภิบาลการรักษาวินัยของความเป็นข้าราชการที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม มีความโปร่งใส ตอบสนองต่อความต้องการ ด้วยความถูกต้องและเป็นธรรม เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนและส่วนร่วม จนเกิดเป็นวัฒนธรรมที่ดีของข้าราชการ และการปฏิบัติธรรมเป็นการส่งเสริมเพื่อสร้างคุณธรรม จริยธรรมให้เกิดขึ้นแก่ผู้ปฏิบัติ ผู้ทำวิจัย จึงสนใจศึกษา เรื่อง ความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตร นักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รุ่นที่ 15 ต่อการปฏิบัติธรรม ณ สำนักปฏิบัติธรรมแสงธรรมส่องชีวิต สาขาปากช่อง

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อทำการศึกษาระดับความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตร นักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รุ่นที่ 15 ต่อการปฏิบัติธรรม ณ สำนักปฏิบัติธรรมแสงธรรมส่องชีวิต สาขาปากช่อง

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1.4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษานี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ สำหรับการศึกษาคำตอบความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตรนักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รุ่นที่ 15 ต่อการปฏิบัติธรรม ณ สำนักปฏิบัติธรรมแสงธรรมส่องชีวิต สาขาปากช่อง

1.4.2 ขอบเขตด้านระยะเวลา

การศึกษานี้ ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตรนักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รุ่นที่ 15 ต่อการปฏิบัติธรรม ณ สำนักปฏิบัติธรรมแสงธรรมส่องชีวิต สาขาปากช่อง ระหว่างวันที่ 21-25 มกราคม 2562

1.4.3. ขอบเขตด้านประชากร : ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ ได้แก่ นักศึกษาหลักสูตร นักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (นบ.ปภ.) รุ่นที่ 15 เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 22 คน

1.5 ประโยชน์ที่จะได้รับในการศึกษา

ผลจากการศึกษามีประโยชน์ คือ ได้ทราบความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตรนักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รุ่นที่ 15 ต่อการปฏิบัติธรรม ณ สำนักปฏิบัติธรรมแสงธรรมส่องชีวิต สาขาปากช่องและข้อเสนอแนะ รวมถึง นำเสนอผู้บริหารสถาบันพัฒนาบุคลากรด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เพื่อใช้ประกอบ การตัดสินใจในการพัฒนาหลักสูตรการพัฒนาบุคลากรด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และหลักสูตรอื่นต่อไป

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทนี้เป็นการนำเสนอ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรของการศึกษา ผู้ศึกษาวิจัย ได้ทำการสืบค้นจากเอกสารทางวิชาการ และงานวิจัยจากแหล่งต่างๆ แบ่งเนื้อหาเป็น 4 ส่วน ดังนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็นและแนวคิดเกี่ยวกับการวัดความคิดเห็น
- 2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมของนักบริหาร
- 2.3 หลักการปฏิบัติธรรมของพุทธศาสนิกชน
- 2.4 หลักสื่อนักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (นบ.ปภ.) รุ่นที่ 15
- 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.6 กรอบแนวคิดในการศึกษา
- 2.7 นิยามศัพท์

2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดเห็นและแนวคิดเกี่ยวกับการวัดความคิดเห็น

2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น

2.1.1.1 ความหมายของความคิดเห็น

Foster and Richard(1942) ได้สรุปเกี่ยวกับความคิดเห็นว่า เกิดจากมูลเหตุ 2 ประการ คือ ประสบการณ์ที่บุคคลมีต่อสิ่งของบุคคล หมู่คณะ เรื่องราวหรือสถานการณ์ต่าง ๆ โดย ความคิดเห็นจะเกิดขึ้นในตัวบุคคลจากการได้พบเห็นความคุ้นเคย ซึ่งถือว่าเป็นประสบการณ์ตรง และจากการได้ยินได้ฟังได้เห็นรูปถ่าย หรืออ่านจากหนังสือโดยไม่ได้พบเห็นของจริงถือว่าเป็นประสบการณ์ทางอ้อม

Feld M. P. Man(1980) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็นไว้ว่า การสำรวจความคิดเห็น เป็นการศึกษาความรู้สึกของบุคคล กลุ่มคนที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แต่ละคนจะแสดงความคิดเห็น และความรู้สึกใด ๆ ออกมาโดยการพูด การเขียน เป็นต้น การสำรวจความคิดเห็นจะเป็นประโยชน์ต่อการวางนโยบายต่าง ๆ การเปลี่ยนแปลงนโยบาย หรือการเปลี่ยนแปลงระบบงาน รวมทั้งในการ ฝึกหัดทำงานด้วย เพราะจะทำให้การดำเนินงานต่างๆ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และเป็นไปตามความพอใจของผู้ร่วมงาน

Hurlock(1983) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็นไว้ว่า ความคิดเห็นเป็น การแสดงออกด้านความรู้สึกสิ่งหนึ่งสิ่งใด เป็นความรู้สึกเชื่อถือที่ไม่ได้อยู่บนความแน่นอนหรือ ความจริง แต่ขึ้นอยู่กับจิตใจบุคคลจะแสดงออกโดยมีข้ออ้าง หรือการแสดงเหตุผลสนับสนุน หรือ ปกป้องความคิดเห็นนั้น ความคิดเห็นบางอย่างเป็นผลของการแปลความหมายของข้อเท็จจริง ขึ้นอยู่กับคุณสมบัติเฉพาะตัวของแต่ละคน เช่น พื้นความรู้ ประสบการณ์ การทำงานสภาพแวดล้อม และมีอารมณ์เป็นส่วนประกอบที่สำคัญ การแสดงความคิดเห็นอาจจะได้รับการยอมรับ หรือปฏิเสธ จากคนอื่น ๆ ก็ได้

ศรีสมบุรณ์ แยมมกล(2558) ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกทางความรู้สึกหรือความเชื่อมั่นต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด หรือเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง ซึ่งอาจเกิดจากการประเมินผล สิ่งหนึ่งหรือเหตุการณ์นั้น โดยมีอารมณ์ ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อมในขณะนั้นเป็นพื้นฐาน การแสดงออก ซึ่งอาจจะถูกต้องหรือไม่ก็ได้ อาจจะได้รับการยอมรับหรือปฏิเสธจากคนอื่นก็ได้ ความคิดเห็นนี้อาจเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา การแสดงความคิดเห็นอาจจะทำได้ด้วยคำพูดหรือการเขียนก็ได้

สิริพร บุญนันทน์(2559) ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกทางด้านความรู้สึกหรือ เหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง ซึ่งอาจเกิดจากการประเมินผลสิ่งหนึ่งหรือเหตุการณ์นั้นโดยมีอารมณ์ ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อมในขณะนั้น เป็นพื้นฐานการแสดงออก ซึ่งอาจจะถูกต้องหรือไม่ ก็ตาม อาจจะได้รับการยอมรับหรือปฏิเสธจากคนอื่นก็ได้ ความคิดเห็นอาจจะเปลี่ยนแปลงได้ตาม กาลเวลา การแสดงออกความคิดเห็นอาจทำได้ด้วยคำพูดหรือการเขียนก็ได้ความคิดเห็นว่าเป็นการ แสดงออกทางถ้อยคำเกี่ยวกับทัศนคติความเชื่อหรือค่านิยมแต่ความคิดเห็น ไม่ใช่สิ่งเดียวกับทัศนคติ เพราะในตัวของมันเองไม่จำเป็นต้องประกอบด้วยองค์ประกอบทางอารมณ์หรือพฤติกรรม

สรุปได้ว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกของบุคคลทางอารมณ์ ความรู้สึกหรือทางความเชื่อต่อ สิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง โดยไม่ต้องมีหลักฐานพิสูจน์ยืนยันเสมอไปแล้วนำไปสู่การแปลความหมาย หรือการคาดคะเน โดยอาศัยความรู้ อารมณ์ ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อมขณะนั้นเป็นพื้นฐานแสดงออก ซึ่งอาจจะถูกต้องหรือไม่ก็ได้อาจได้รับการยอมรับหรือปฏิเสธก็ได้ นอกจากนี้ ความคิดเห็นยังอาจเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาและแสดงออก ได้ทั้งในทางบวกหรือทางลบก็ได้ผ่านทางคำพูด การเขียน หรือเครื่องหมายสัญลักษณ์ การสำรวจ ความคิดเห็นเป็นการศึกษาหาความรู้สึกของบุคคล กลุ่มคนที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แต่ละคนจะแสดงความเชื่อและความรู้สึกใด ๆ ออกมาโดยการพูด การเขียน ความคิดเห็นเป็นเรื่องของแต่ละบุคคลที่แสดงออกต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ซึ่งเรื่องเดียวกันก็ไม่จำเป็นที่บุคคลต้องมีความเห็นคล้ายคลึงเหมือนกันเสมอไป ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับปัจจัยพื้นฐานของแต่ละบุคคลที่ได้รับว่ามีอิทธิพลต่อการความคิดเห็นในเรื่องนั้นๆ มากน้อยเพียงใด

2.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการวัดความคิดเห็น

จากการศึกษาเอกสารต่าง ๆ พบได้ว่าการวัดความคิดเห็นนั้น มีนักวิชาการได้กล่าวไว้ ดังนี้

นีออน กลิ่นรัตน์(2555) ได้กล่าวว่า ความคิดเห็นและทัศนคติ มีความหมายและลักษณะต่าง ๆ ไกล่เคียงกันมาก ดังนั้น การวัดความคิดเห็นจึงใช้วิธีการวัดทางทัศนคติได้ด้วย แต่เนื่องจากทัศนคติเป็นพฤติกรรมภายใน และไม่สามารถทราบได้เลยว่าบุคคลมีทัศนคติอย่างไร ดังนั้น จึงต้องใช้วิธีการอนุมานจากพฤติกรรม ภายนอกที่บุคคลแสดงออกและมีวิธีการวัดหลาย ๆ อย่างด้วยกัน

การรายงานตนเองเป็นการวัดทัศนคติโดยวิธีการให้ผู้ถูกวัดรายงานตนเองถึงความรู้สึกทำที่ต่อสิ่งนั้น ๆ อาจเป็นไปในรูปทางบวกหรือทางลบ ไม่ได้แยกวัดองค์ประกอบทั้ง 3 ด้าน คือ

ด้านความคิด ความรู้สึก หรือด้านพฤติกรรม แต่จะวัดเพียง-ไม่ตีสนับสนุนตี-คัดค้าน เห็นด้วย-ไม่เห็นด้วย มาตราวัด ทัศนคติแบบนี้แบ่งออกได้หลายประเภท เช่น ลักษณะของมาตราประเมินค่า (Rating Scale) ได้สร้างมาตราวัดทัศนคติโดยมีข้อความทั้งบวกและทางลบ ปะทะกันส่งไปให้ผู้ตอบตัดสินว่าข้อความใด ตรงกับระดับความคิดเห็นของผู้ตอบมากที่สุด 5 ซึ่งมี ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่มีความเห็น ไม่

เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง แต่จากการใช้มาตรวัดแบบนี้มักจะพบว่า ผู้ตอบที่ช่องไม่มีความเห็นเป็นส่วนมาก จึงมีการใช้คำว่าเห็นด้วยเพียง เล็กน้อย ละไม่เห็นด้วยเพียงเล็กน้อยแทนคำว่าเฉย ๆ เพื่อให้สามารถวัดความเห็นของผู้ตอบได้

การสังเกตพฤติกรรมภายนอกของบุคคล เป็นอีกวิธีหนึ่งที่ทำให้ทราบถึงทัศนคติของบุคคลได้ซึ่งอาจใช้วิธีการสัมภาษณ์ประกอบด้วยเพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์อธิบายเพิ่มเติม และนอกจากนั้นอาจจะใช้วิธีการต่าง ๆ ต่อไปนี้ เพื่อวัดทัศนคติหรือความคิดเห็น ได้แก่ การใช้วิธีการกึ่งสะท้อนภาพ เช่น การใช้ผู้ถูกศึกษาบรรยายภาพที่มองเห็นไม่ชัดเจน หรือใช้เติมคำหรือข้อความ หรือให้พูดคำใดคนหนึ่งทีละทีหลังจากที่เสนอคำที่ต้องการวัด การวัดด้วยการแสดงออกทางใบหน้าแบบนี้ แบ่งเกณฑ์การวัดออกเป็นอาการของปาก กล่าวคือ ถ้าริมฝีปากโค้งขึ้นก็แสดงว่า มีความเห็นด้วย ถ้าริมฝีปากอยู่ในระดับแนวราบหรือปกติ แสดงว่า ไม่แสดงความคิดเห็นหรือไม่แน่ใจ แต่ถ้าริมฝีปากโค้งลงกลาง แสดงให้เห็นว่าไม่เห็นด้วย การวัดความคิดเห็นหรือทัศนคติส่วนใหญ่จะใช้วิธีการแบบรายงานตนเอง เพราะสามารถจัดเก็บ ข้อมูลได้จากคนกลุ่มใหญ่ ซึ่งอาจกระทำได้โดยการสัมภาษณ์ ซึ่งมีทั้งแบบสัมภาษณ์ที่มีลักษณะคำถามไว้ให้เลือกตอบ และลักษณะคำถามที่ผู้ตอบสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ หรือ อาจใช้แบบสอบถามซึ่งสามารถใช้ได้รวดเร็ว ข้อมูลที่ได้สามารถนำไปอธิบายได้กว้างขวาง แต่มี ข้อจำกัดเพราะอาจได้ข้อมูลไม่ตรงกับความเป็นจริงกับพฤติกรรมของเขา เนื่องจากบุคคลเกิดความระมัดระวังในการตอบแบบสอบถาม เพราะฉะนั้น การวัดทัศนคติ จึงควรใช้หลายวิธีประกอบกัน เพื่อช่วยเสริมข้อบกพร่องในวิธีใดวิธีหนึ่งสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ(2553) ได้กล่าวถึง มาตรวัดทัศนคติและความคิดเห็นที่ใช้กันอยู่แพร่หลายมีวิธีวัดอยู่ 4 วิธี คือ

1. วิธีของเธอร์สตัน (Thuston's method) เป็นวิธีสร้างมาตรวัดออกเป็นปริมาณแล้ว เปรียบเทียบตำแหน่งของความคิดเห็นหรือทัศนคติไปในทางเดียวกันและเสมือนว่าเป็น Scale ที่มีช่วงห่างเท่ากัน (Equal-appearing intervals)
2. วิธีของกัตต์แมน (Guttman's scale) เป็นวิธีวัดทัศนคติหรือความคิดเห็นในแนวเดียวกันและสามารถจัดอันดับของทัศนคติสูงต่ำแบบเปรียบเทียบกันและกันได้ จากอันดับต่ำสุดถึงสูงสุดได้ และแสดงถึงการสะสมของข้อความความคิดเห็น
3. วิธีจำแนกแบบ เอส ดี สเกล (Semantic differential scale) เป็นวิธีการวัดทัศนคติหรือความคิดเห็น โดยอาศัยคู่คุณศัพท์ที่มีความหมายตรงกันข้าม (Bipolar adjective) เช่น ดี-เลว, ขยัน-ขี้เกียจ เป็นต้น
4. วิธีของไลเคิร์ต (Likert's method) เป็นวิธีสร้างมาตรวัดทัศนคติและความคิดเห็นที่ นิยมแพร่หลาย เพราะว่าเป็นวิธีสร้างมาตรวัดที่ง่ายประหยัดเวลาผู้ตอบสามารถแสดงทัศนคติในทางชอบหรือไม่ชอบ โดยจัดอันดับความชอบหรือไม่ชอบ ซึ่งอาจมีคำตอบให้เลือก 4 หรือ 5 คำตอบและให้คะแนน 5, 4, 3, 2, 1 หรือ +2, +1, 0, -1, -2 ตามลำดับ

สรุปได้ว่าการวัดความคิดเห็น เป็นประเมินการแสดงออกทางด้านความรู้สึกของแต่ละ บุคคลในการตัดสินใจ ประเมินค่า หรือแสดงทรรศนะเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยมีความเชื่อ ทัศนคติ และค่านิยม

เป็นองค์ประกอบ ความคิดเห็นแสดงออกได้ทางการพูดหรือการเขียน โดยอาศัยพื้นฐานทางด้านความรู้ ประสบการณ์ สภาพแวดล้อม และข้อมูลข่าวสารของแต่ละบุคคลซึ่งไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัว

2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมของนักบริหาร

2.2.1 ความหมายของจริยธรรม

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานกล่าวว่า จริยธรรม หมายถึง ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ ศีลธรรม กฎศีลธรรม

นิจอพร มาประเสริฐ(2553)กล่าวว่า จริยธรรม หมายถึง การประพฤติปฏิบัติ ในสิ่งที่ดีงาม ทั้งหลายทั้งปวงที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม จนทำให้เกิดความสุข ความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตร นักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ต่อการปฏิบัติธรรม ณ สำนักปฏิบัติธรรมแสงธรรมส่องชีวิต สาขาปากช่อง และยุติธรรมแก่ทุกฝ่าย

พรชัย โพธิ์งาม(2553) กล่าวว่า จากการรวบรวมความหมายของคำว่าจริยธรรมไว้ ดังนี้

1. จริยธรรม หมายถึง หลักเกณฑ์ หรือกฎเกณฑ์ ในการตัดสินความถูกผิด ดีชั่ว ควรทำและไม่ควรทำของพฤติกรรมเหล่านั้น
2. จริยธรรม หมายถึง แนวทางในการประพฤติปฏิบัติตามความหมายนี้ จริยธรรมเป็นแนวทางและถ้าหากจะกำหนดต่อไปว่าแนวทางที่กล่าวนี้ หมายถึงแนวทางที่ดีที่ถูกและที่ควรทำ กล่าวคือ หากพฤติกรรมใดอยู่ในแนวทางดังกล่าวก็จะเป็นพฤติกรรมที่ดี ที่ถูกและที่ควร ส่วนพฤติกรรมที่นอกแนวทางก็จะเป็นพฤติกรรมที่ไม่ดี ไม่ถูกและไม่ควรทำ
3. จริยธรรม หมายถึง พฤติกรรมที่ดี ที่ถูก และที่ควรทำ ความหมายนี้เน้นที่ตัวพฤติกรรม (เน้นที่จริย) มากกว่าเน้นที่หลักเกณฑ์ กฎเกณฑ์ หรือแนวทาง(เน้นที่ธรรม) ดังเช่นในสองความหมาย และโดยนัยแห่งความหมายนี้พฤติกรรมที่ไม่ดีไม่ถูกและไม่ควรทำก็จะไม่ใช่จริยธรรม

สุทธิพร บุญส่ง (2552) กล่าวว่า จริยธรรม คือ หลักเกณฑ์ ของสังคมที่เป็นแนวทางในการประพฤติที่เหมาะสมถูกต้องตามหลัก ศีลธรรมอันดี ว่าจะเป็นการประพฤติทางกายไม่ วาจา ใจ อันก่อให้เกิดความสุขแก่ตนเอง ผู้อื่น และสังคม

กล่าวสรุปได้ว่าจริยธรรม หมายถึง แนวทางหรือกฎเกณฑ์ ในการประพฤติปฏิบัติ การกระทำ และความคิดที่ถูกต้องดีงาม รวมถึงการทำหน้าที่ของตนให้ ครบถ้วนสมบูรณ์ ในสิ่งที่ควรละเว้น ความรอบคอบ ความรู้ เหตุรู้ผล รู้ผิดชอบชั่วดี เสียสละ อุทิศตน ซึ่งลักษณะที่สั่งการเป็นคุณงามความดีที่ต้องสร้างสมในตัวบุคคลแสดงออกด้วยจิตสำนึก โดยมีเป้าหมายที่ไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกันมีความยุติธรรมเสียสละ ความมีน้ำใจต่อกัน ความเห็นอกเห็นใจกัน รวมทั้ง สิ่งที่ดีงามที่ควรประพฤติปฏิบัติ ต่อเนื่องจนเกิดเป็นความรู้ สามารถฝึกฝน และอบรมให้ยึดถือเป็นแนวปฏิบัติได้

2.2.2 องค์ประกอบของจริยธรรม

ดวงเดือน พันธมนาวิน(2552) กล่าวว่า มนุษย์เกี่ยวข้องกับจริยธรรมหลายลักษณะหลายประเภท เช่น ความรู้ ทักษะคติ การใช้เหตุผลและพฤติกรรมต่าง ๆ ดังนี้

1. ความรู้เชิงจริยธรรม หมายถึง การมีความเข้าใจในสังคมของตนนั้นถือว่าความรู้ การกระทำ ชนิดใดควรกระทำและการกระทำชนิดใดควรงดเว้น

2. ทักษะคิดเชิงจริยธรรม หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลเกี่ยวกับลักษณะหรือพฤติกรรมเชิงจริยธรรมต่าง ๆ ตนชอบหรือไม่ชอบลักษณะนั้น ๆ เพียงใด ทักษะคิดเชิงจริยธรรมจะมีคุณสมบัติที่สำคัญจะใช้ทำนายพฤติกรรมทางจริยธรรมได้อย่างแม่นยำ

3. เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลใช้เหตุผลในการเลือกที่จะกระทำหรือเลือกที่จะ กระทำพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่ง

4. พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบหรืองดเว้น การแสดงพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ หรือค่านิยมในสังคมนั้น จริยธรรมของบุคคลและสังคมเป็นเรื่องของจิตใจและการกระทำในลักษณะต่าง ๆ ของ มนุษย์ ซึ่งแบ่งเป็น 4 ลักษณะ ดังนี้

1. ด้านความรู้ เชิงจริยธรรม หมายถึง การมีค่าในสังคมของคนนั้น ความรู้ถือว่าการกระทำชนิดใด ควรทำการกระทำชนิดใดควรเว้น ลักษณะและพฤติกรรมใดเหมาะสมหรือไม่เหมาะสม ปริมาณความรู้เชิงจริยธรรมนี้ขึ้นอยู่กับอายุ ระดับการศึกษา และพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคล

2. ด้านทักษะคิดเชิงจริยธรรม หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลเกี่ยวกับลักษณะหรือพฤติกรรม เช่น จริยธรรมต่างๆ ว่าตนชอบหรือไม่ ชอบลักษณะนั้นๆ เพียงไร ทักษะคิดทางจริยธรรมมีความหมายกว้างกว่า ความรู้เชิงจริยธรรมเพราะทักษะคิดรวมทั้งความรักและความรู้สึกในเรื่องนั้นเข้าด้วยกัน ฉะนั้นทักษะคิดเชิงจริยธรรม จึงมีคุณสมบัติที่จะทำนายพฤติกรรมเชิงจริยธรรมแม่นยำกว่าการใช้ความรู้เกี่ยวกับจริยธรรมเพียงอย่างเดียวธรรมดา

3. ด้านเหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลใช้เหตุผลในการเลือกที่จะกระทำหรือไม่กระทำอย่างใดอย่างหนึ่งเหตุผลนี้แสดงให้เห็นถึงเหตุจูงใจหรือแรงจูงใจที่มีอยู่เบื้องหลังของบุคคล คนที่มีจริยธรรมในระดับต่าง ๆ กันอาจมีเหตุผลเบื้องหลังการกระทำ ดังนั้น เหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคลจึงเป็นเครื่องแสดงถึงการพัฒนาทางจริยธรรมของบุคคล

4. ด้านพฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึงการที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบหรือ งดเว้นการแสดงพฤติกรรมฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ หรือค่านิยมในสังคมนั้น

อภิญา จันทร์เจนจบ (2552) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของจริยธรรมออกเป็น 3 ประการ ดังนี้

1. องค์ประกอบทางปัญญา (Cognition) หมายถึง ส่วนที่เป็นความคิด ความรู้ ความเข้าใจ หรือ ความเชื่อต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับพฤติกรรมทางจริยธรรม อันทำให้บุคคลสามารถประเมินและแยกแยะได้ว่าพฤติกรรมใดดีหรือไม่ดี ถูกหรือไม่ถูก ควรหรือไม่ควรได้ด้วยความคิดมโนทัศน์ที่ใช้เรียกองค์ประกอบได้แก่ ความคิด ทางจริยธรรม (moral thought) ค่านิยมทางจริยธรรม (moral values) ความเชื่อ ทางจริยธรรม (moral belief) การตัดสินใจทางจริยธรรม (moral reasoning) และความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรม (moral cognition)

2. องค์ประกอบทางอารมณ์ (affection) หมายถึง ความรู้สึก หรือปฏิกิริยาที่มีต่อพฤติกรรม จริยธรรม ว่ามีความพอใจหรือไม่พอใจ มโนทัศน์ ที่ใช้เรียกองค์ประกอบส่วนนี้ได้แก่ ทศนคติทางจริยธรรม (moral attitude) ความรู้สึกทางจริยธรรม (moral feeling of moral affection) และปฏิกิริยาทางจริยธรรม

3. องค์ประกอบทางพฤติกรรม (behavior) หมายถึง พฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกมา ในสถานการณ์แวดล้อมต่าง ๆ ซึ่งพฤติกรรมที่สามารถตัดสินใจได้ว่า ดี ถูก ควรหรือไม่ มโนทัศน์ ที่เรียกใช้ องค์ประกอบส่วนนี้ได้แก่ พฤติกรรมจริยธรรม (moral conduct) การกระทำทางจริยธรรม (moral act) บุคลิกภาพทางจริยธรรม (moral character) และพฤติกรรมทางจริยธรรม (moral behavior)

กล่าวสรุปได้ว่า องค์ประกอบของจริยธรรมในบุคคลจะประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

1. องค์ประกอบภายใน ได้แก่ ความรู้ อารมณ์ ศรัทธา การปลูกฝังค่านิยม พัฒนาการทางสติ ปัญญา ทศนคติ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นผลต่อความสามารถในการตัดสินแยกความถูกต้องจาก ความไม่ถูกต้อง และเป็นผลต่อความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตรนักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ต่อการปฏิบัติธรรม ณ สำนักปฏิบัติธรรมแสงธรรมสองชีวิต สาขาปากช่อง ที่จะรับจริยธรรมเป็นแนวทางปฏิบัติ

2. องค์ประกอบภายนอก เป็นพฤติกรรมการกระทำที่บุคคลตัดสินใจจะกระทำ ในสถานการณ์ แวดล้อมต่าง ๆ ซึ่งเชื่อว่าอิทธิพลส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับองค์ประกอบภายใน และบางส่วนอาจอยู่กับองค์ประกอบอื่นๆ เช่น ความรุนแรงของการบีบคั้นของสถานการณ์

2.2.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม

ประกาศรี สืออำไพ (2552) ได้กล่าวถึง ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม ดังนี้

1. ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (psychoanalytic theory) ทฤษฎีกล่าวว่า จริยธรรมกับ มโนธรรมเป็น อันหนึ่งอันเดียวกัน มนุษย์อยู่ในสังคมกลุ่มใดก็จะเรียนรู้ ความรับผิดชอบชั่วดีจากสิ่งแวดล้อมใน ลักษณะพิเศษของ แต่ละสังคมที่เรียกว่าเอกลักษณ์ ที่ทำให้เป็นกฎเกณฑ์ ประพฤติปฏิบัติตามข้อกำหนดโดย อัตโนมัตินคนที่ทำชั่วแล้วรู้สึกสำนึกบาปถือว่าได้รับการลงโทษด้วยตนเอง เมื่อสำนึกแล้วพึงละเว้นไม่กระทำอีก โดยไม่ต้องมีสิ่งควบคุม จากภายนอกเป็นการสร้างมโนธรรมขึ้นมา โดยไม่สนใจต่อองค์ประกอบ ลำดับขั้นพัฒนาทางจริยธรรม

2. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (social learning theory) กล่าวถึงการเกิดจริยธรรม ว่า เป็น กระบวนการทางสังคมประกิต โดยการซึมซาบกฎเกณฑ์ต่างๆ จากสังคมที่กลุ่มเดียวกันกับกลุ่ม ต้นแบบเพื่อเป็น พวกเดียวกัน

3. ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา (cognitive development theory) จริยธรรมเกิดจาก แรงจูงใจในการปฏิบัติตนให้สัมพันธ์กับสังคมการพัฒนาดังกล่าวต้อง อาศัยการพิจารณาเหตุผลเชิงจริย ตามระดับ สติปัญญาของแต่ละบุคคลซึ่งมีวุฒิภาวะสูงขึ้น การรับรู้ จริยธรรมที่พัฒนาขึ้นตามลำดับ

ลักขณา สรวิวัฒนา (2552) กล่าวว่า ทฤษฎีเกี่ยวกับต้นกำเนิดของจริยธรรมไว้ 3 ทฤษฎี คือ

1. ทฤษฎีอิทธิพลของสังคมต่อพัฒนาการทางจริยธรรม ซึ่งมาจากความคิดของนักสังคมวิทยา ซึ่งมีความเชื่อว่าสังคมนั้นมีส่วนในการสร้างมนุษย์ ให้มีลักษณะต่างกันขึ้นอยู่กับมนุษย์ นั้นจะอยู่ในกลุ่มใดของ สังคมตามทฤษฎีนี้เชื่อว่าเด็กจะเรียนรู้ว่าอะไรดีอะไรไม่ดีจากผู้ใหญ่ที่อยู่ใกล้ชิด ดยจะเลียนแบบทั้งจากกิริยาท่าทาง การใช้ภาษาและความคิดอ่าน เพราะได้เห็นตัวอย่างในการกระทำนั้น ๆ ซึ่งผู้ที่ใกล้ชิดที่เด็กมักจะเลียนแบบ ได้แก่ ผู้มีอำนาจหรือผู้ที่ตนรักและศรัทธา เช่น พ่อแม่ พี่ น้อง เพื่อน หรือแม่แต่พี่เลี้ยงหรือคนใช้ลักษณะท่าทาง หรือพฤติกรรมจากแม่แบบจนในที่สุดจะยอมรับกฎเกณฑ์ของสังคมเป็นหลักปฏิบัติของตน

2. ทฤษฎีพัฒนา ลักษณะ ที่ส่งเสริม จริยธรรม ทฤษฎีนี้ เชื่อว่า การพัฒนาการทางสติปัญญาและอารมณ์ เป็นพื้นฐานของการพัฒนาทางจริยธรรม โดยเด็กมีจริยธรรมที่เจริญขึ้นตามความสามารถของการเรียนรู้ สติปัญญา และอารมณ์ของเด็กเป็นเบื้องต้น ซึ่งหมายความว่า เมื่อความสามารถทางสติปัญญาของเด็กมากขึ้นโดยที่เด็กมีอายุเพิ่มมากขึ้น เด็กสามารถเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น และจริยธรรมของเด็กก็จะมีเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย

3. ทฤษฎีการเรียนรู้ ทางสังคม ตามแนวคิดของทฤษฎีนี้บุคคล เลียนแบบลักษณะและการกระทำของผู้อื่น การเลียนแบบนี้เกิดจากการที่บุคคลสังเกตการกระทำของผู้อื่นแล้ว เกิดชอบพอ ในการกระทำแบบนั้น จึงมีการกระทำตามแบบนั้น และอาจจะเกิดจากสาเหตุอื่นหลายประการๆอีกได้ เช่น เลียนแบบผู้ที่ตนชอบพอ หรือรักใคร่ และเชื่อว่าการที่บุคคลนั้นต้องการที่จะได้รับความพอใจเหมือนกัน แล้วยังอาจมีความรู้สึกว่าคุณได้อยู่ใกล้ชิดกับคนที่ตนรักใคร่ในขณะนั้น ดังจะเห็นได้จากเด็กที่มีพฤติกรรมเดียวกับที่ พ่อ แม่ เคยทำ ถึงแม้ว่าพ่อแม่จะไม่อยู่ในขณะนั้นก็ตามการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา (bandura) มีหลักการว่า “ต้นแบบ” (model) มีอิทธิพลเป็นแบบอย่างมากต่อการเรียนรู้โดยที่อินทรีย์จะใช้การสังเกตพฤติกรรมของต้นแบบ

กล่าวสรุปได้ว่า บุคคลในวัยต่าง ๆ มีระดับพัฒนาการเชิงจริยธรรมไม่เท่ากันขึ้นอยู่กับ อายุและ ประสบการณ์ที่ได้รับของบุคคลนั้น การแสดงออกด้านจริยธรรมเป็นสิ่งที่สังคมให้ความสำคัญด้วยเหตุที่ว่า การกระทำของบุคคลย่อมส่งผลโดยตรงต่อสังคม การศึกษาด้านอื่น ๆ ของจริยธรรมจึงเป็นเพียงเพื่อให้เข้าใจและ ทำนายพฤติกรรมในสถานการณ์ต่าง ๆ ของบุคคล

2.2.4 แนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมของนักบริหาร

ธีรรัตน์ กิจจารักษ์ (2552) กล่าวว่า คุณธรรมผู้บริหาร หมายถึง ความเคยชินในการประพฤติดีงามอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งตรงข้ามกับกิเลสซึ่ง หมายถึง ความเคยชินในการประพฤติผิดอย่างไรอย่างหนึ่ง ดังนั้น ผู้บริหารที่มีคุณธรรมมาก จึงมีกิเลสน้อยและผู้มีกิเลสมากก็จะมีคุณธรรมน้อย ผู้ที่มีคุณธรรมมากกว่ากิเลส จะได้รับการยกย่องว่าเป็นคนดี ส่วนผู้ที่มีกิเลสมากกว่าคุณธรรมจะได้รับการตำหนิว่าเป็นคนไม่ดีคุณธรรมสำหรับผู้บริหารเป็นคุณลักษณะที่เป็นความดีงามและความจริงที่มีอยู่ในตัวผู้บริหาร และจะแสดงออกซึ่งหรือกระทำกิจกรรม จากสภาพจิตที่เป็นกุศลอันจะยังประโยชน์ให้กับตนเอง ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา นักเรียน

นักศึกษา เพื่อนร่วมงาน สถานศึกษาและสังคมประเทศชาติ เช่น ผู้บริหารมีความเมตตากรุณามีความเสียสละ มีน้ำใจงามรู้จัก ให้อภัย เข้าใจรู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น เป็นต้น

คุณธรรมผู้บริหาร เป็นปัจจัยสำคัญที่จะสร้างความสงบสุข และความเจริญให้แก่ บุคคลเป็นส่วนตัว และแก่ประเทศชาติเป็นส่วนรวม เพราะว่า คุณธรรมผู้บริหาร เป็นเครื่องช่วยให้ผู้บริหารแต่ละคนประสบ ความสุขและความเจริญในหลาย ๆ ทาง เช่น

1. คุณธรรม เป็นเครื่องดำรงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เราไม่ตีค่าของมนุษย์เป็นตัวเงิน แต่เราจะตี ค่าด้วยคุณธรรม ผู้ที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นคนดีคือผู้มีคุณธรรมเป็นคนมีคุณค่ามากส่วนผู้ที่ไร้ คุณธรรม อาจจะถูกระบุว่าเหมือนไม่ใช่คนหรือเป็นคนมีค่าน้อย

2. คุณธรรม ทำให้เป็นที่เคารพยำเกรง ยกย่องนับถือของคนทั่วไปคนเราจะยกย่อง นับถือกัน ก็ด้วยคุณธรรมน้ำใจ

3. คุณธรรม เป็นเครื่องเสริมบุคลิกภาพ เช่น ความซื่อสัตย์ ทำให้คนสมบูรณ์ ใน ความคิด และการกระทำเพราะไม่มีความขัดแย้งระหว่างคุณธรรมและคำพูดการเสียสละ ทำให้เป็นคนสมบูรณ์ คือ รักษาความพอดีปรับดุลยภาพให้มีความพอดีและเกิดปกติ

4. คุณธรรม เป็นเครื่องเสริมสัมพันธภาพและมิตรภาพระหว่างมนุษย์ด้วยกัน เช่น ความจริงใจ ทำให้ความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นเป็นไปอย่างราบรื่น

5. คุณธรรม ทำให้คนเป็นสุขสร้างความสบายใจเป็นเกราะป้องกันตัว เพราะคนที่มี คุณธรรมจะประพฤติปฏิบัติสิ่งที่ถูกที่ควรแต่ไม่กระทำผิดทั้งจะเป็นที่รักของคนทั้งหลายอีกด้วย

6. คุณธรรม เป็นเครื่องส่งเสริมความสำเร็จในชีวิตและความมั่นคงปลอดภัยในการ ประกอบ อาชีพและการดำรงชีวิต เพราะคนที่มีคุณธรรมกำกับใจนั้นผู้ประสบกับความสำเร็จในชีวิต คุณธรรมสำหรับผู้บริหารจึงมีความสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารเนื่องจาก สาเหตุดังต่อไปนี้

1. คุณธรรมเป็นหัวใจของผู้บริหารเพราะผู้บริหารเป็นผู้ปกครองคนเป็นผู้นำคน จึงต้อง ประพฤติตน ให้สมกับที่คนทั่วไปยกย่องยอมรับนับถือแบบอย่างที่ดีของผู้ได้บังคับบัญชาและสังคมทั่วไป หาก ผู้บริหารขาดคุณธรรม องค์กรนั้นก็จะเป็นป่วนขาดความสงบสุข คนดีจะท้อแท้ ขาดกำลังใจ สิ้นหวัง

2. ผู้บริหารมีบทบาทหน้าที่มากมายที่จะต้องเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์ กับคนอื่น หรือ สิ่ง หลากหลาย หากผู้บริหารมีคุณธรรมก็จะเกิดสันติสุข

3. ผู้บริหารมีหน้าที่ส่งเสริมวินัยผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้บริหารจึงต้องเป็นผู้มีคุณมากกว่า ผู้ใต้บังคับบัญชาด้วย

4. ผู้บริหารยังทำหน้าที่เป็นตัวแทนของหน่วยงาน หากผู้บริหารมีคุณธรรม ก็จะทำให้หน่วยงาน มีความเจริญก้าวหน้าเป็นที่ยอมรับของสังคม หากผู้บริหารมีคุณธรรมก็จะเป็น หลักยึดของ สังคมและช่วยสร้างสังคม

พระธรรมโกศาจารย์(ประยูร ธมฺมจิตฺโต), (2552) กล่าวว่านักบริหารต้องมีปัญญา คือ ความรอบรู้ เกี่ยวกับงานในหน้าที่และบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยสรุปนักบริหารต้องทำหน้าที่บริหารตน บริหาร บริหารงาน

ดังนั้นเขาต้องมีความรอบรู้เกี่ยวกับตนเอง คนอื่น และงานในความรับผิดชอบนั้นคือ ต้องมีความรู้ 3 เรื่อง ได้แก่ รู้ตน รู้คน และรู้งาน

1. รู้ตน หมายความว่า นักบริหารต้องรู้จักความเด่นและความด้อยของตนเอง การรู้ความเด่น ก็เพื่อทำงานที่เหมาะสมกับความสามารถของตน ตามปกตินักบริหารมักมองเป็นความผิดพลาดของลูกน้องได้ง่าย แต่ มองข้ามความผิดของตน ดังพุทธพจน์ว่า “ความผิดพลาดของคนอื่น เห็นได้ง่าย แต่ความผิดพลาดของตนเองเห็นได้ ยาก” เมื่อนักบริหารทำงานผิดพลาดเองลูกน้องไม่กล้าบอกหรือแนะนำ ดังนั้น นักบริหารต้องหัดมอง ตนเองและตัดเตือนตนเอง ดังพุทธพจน์ ที่ว่า “อดีตนา โจทยุตตนา ัจเจตตนตด้วยตนเอง” เช่น ถ้านักบริหารสั่งการหลายครั้งแต่ลูกน้องไม่เข้าใจ นักบริหารก็อย่าด่วนตำหนิลูกน้องว่าโง่งง บางทีตัวเราเองอาจสั่งการไม่ชัดเจนก็เป็นได้ การที่นักบริหารมักมองไม่เห็นความผิดพลาดของตนเองนั้นเป็นเรื่องธรรมดา เพราะวันหนึ่ง ๆ ดวงตาของเรามีไว้ สำหรับมองงานนอกมันไม่ได้ มองตัวเราเองตลอด เวลาคนอื่นทำผิดพลาดเราจึงเห็นทันที แต่เวลา เราทำผิดพลาดเอง กลับมองไม่เห็น ดังนั้น เพื่อสำรวจตนเองนักบริหารต้องหัดมองด้านใน คือ เจริญวิปัสสนา ซึ่งแปลเป็นภาษาอังกฤษว่า Insight คือ มองด้านในนั่นเอง วิปัสสนากรรมฐานเน้นเรื่องการเจริญสติ พิจารณากาย เวทนา จิต และธรรม หรือความดีและความชั่วในใจของเรา

2. รู้คน หมายถึง ความรอบรู้ เกี่ยวกับคนร่วมงาน นักบริหารต้องรู้ ว่าใครมีความสามารถในด้านใด เพื่อที่จะได้ใช้คนให้เหมาะกับงาน นอกจากนั้นนักบริหารต้องรู้จักจริตของคนร่วมงาน เพื่อใช้งานที่เหมาะสมกับจริตของเขา จริต ได้แก่ คนที่ประพฤติบางอย่างเคยชินจนเป็นนิสัย จริต จึงหมายถึง ประเภทนิสัยของคน ๖ แบบด้วยกันคือ

1) ราคจริต คือ พวกรักสวยรักงาม มักทำอะไรประณีตเรียบร้อยและใจเย็น คนพวกนี้ชอบทำงานที่ต้องใช้ ความละเอียดประณีต

2) โทสจริต คือ พวกใจร้อน ชอบความเร็ว และมักหงุดหงิดง่ายถ้าถูกขัดใจ คนพวกนี้ชอบทำงานที่ต้องใช้ความรวดเร็ว

3) โมหจริต คือ พวกเขลาซึ่ม ขาดความกระตือรือร้นทำงาน อืดอาด เฉื่อยชา ชอบหลับในที่ทำงานเป็นประจำ

4) สัทธาจริต คือ พวกเชื่อง่าย เวลา มีข่าวเรื่องแปลกแต่จริง เชื่อหรือไม่พวกนี้จะเชื่อก่อนใคร คนพวกนี้ถ้าชอบใครจะทำงานให้เต็มที่

5) พุทธิจริต คือ พวกใฝ่รู้ เป็นคนช่างสงสัย รักการศึกษาหาความรู้ มักต้องการรายละเอียดมากกว่าคนอื่น คนพวกนี้ถนัดทำงานด้านวิชาการ

6) วิทกจริต คือ พวกช่างกังวล เป็นคนไม่กล้าตัดสินใจ มักปล่อยเรื่องค้างไว้ เป็นเวลานาน โดยไม่ยอมลงนามหรือดำเนินการ อย่่างใดอย่างหนึ่ง ถ้าเราต้องการคนใส่เบรค ใ้กับการตัดสินใจของเรา ลองปรึกษาคนพวกนี้ คนจริตใดเราก้พอทำงานร่วมกันกับพวกเขาได้ พวกที่นักบริหารต้องระวังให้มาก วิทกจริตที่แฝงเข้ามาในองค์กร

3. รู้งาน หมายถึง ความรอบรู้เกี่ยวกับงานในความรับผิดชอบเพื่อประโยชน์ ในการวางแผน บรรลุบุคลากร อำนาจการและติดตามประเมินผล ความรู้เรื่องงาน มี ๒ ลักษณะ คือ รู้เท่า และรู้ทัน

“รู้เท่า” คือ ความรู้รอบด้านเกี่ยวกับงานว่ามีขั้นตอนอย่างไร และมีส่วนเกี่ยวข้องกับอื่น ๆ อย่างไร และยังหมายถึงความรู้เท่าถึงการณ์ ในเมื่อเห็นเหตุแล้วคาดว่าผลอะไรจะตามมาแล้วเตรียมการป้องกันไว้ เหมือนคนขับรถลงจากภูเขาที่เขาชินกับเส้นทางว่าที่ใดมีเหวหรือเป็นทางโค้งอันตรายแล้วขับอย่างระมัดระวัง เมื่อถึงที่นั่นความรู้เท่าจึงช่วยให้มีการป้องกันไว้ก่อน

“รู้ทัน” คือ ความรู้เท่าทันสถานการณ์ เมื่อเกิดปัญหาขึ้นก็สามารถแก้ปัญหาเฉพาะ ได้ดี ดังกรณีของ คนที่ขับรถลงจากภูเขาแล้วรถเบรกแตก เมื่อเจอกับสภาพปัญหาเช่นนั้นเขาตัดสินใจฉับพลันว่าจะทำอย่างไร นั้นเป็นความรู้ทันเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

สมบัติ ที่มัททรัพย์ (2552) กล่าวว่า จริยธรรมสำหรับผู้บริหาร ดังนี้

1. เป็นผู้ที่มีหลักธรรมในการครองงานที่ดีด้วยคุณธรรม คือ อิทธิบาทธรรม ได้แก่

1) ฉันทะ ความรักงาน คือ จะต้องเป็นผู้รักงานที่ตนมีหน้าที่รับผิดชอบอยู่ และทั้งจะต้องเอาใจใส่ กระตือรือร้นในการเรียนรู้งานและเพิ่มพูนวิชาความรู้ความสามารถในการทำกิจการงานและ มุ่งมั่นที่จะ ทำงานในหน้าที่รับผิดชอบหรือกิจการงานอาชีพของตนให้สำเร็จอยู่เสมอ

2) วิริยะ ความเพียร คือ จะต้องเป็นผู้มีความขยันหมั่นเพียร ประกอบด้วยความอดทนไม่ย่อท้อต่อความยากลำบากในการประกอบกิจการงานในหน้าที่หรือในอาชีพของตนจึงจะถึงความสำเร็จและความเจริญก้าวหน้าได้

3) จิตตะ ความเป็นผู้มีใจจดจ่ออยู่กับการทำงาน ผู้ที่ทำงานได้สำเร็จด้วยดี มีประสิทธิภาพนั้น จะต้องเป็นผู้เอาใจใส่ต่อกิจการงานที่ทำ และมุ่งกระทำอย่างต่อเนื่องจนกว่าจะสำเร็จ ไม่ทอดทิ้งเสียกลางคัน ไม่เป็นคนจับจด หรือทำงานแบบทำ ๆ หยุด ๆ หัวหน้าหน่วยงานหรือผู้บริหารจะต้องคอยดูแล เอาใจใส่ “ติดตามผลงาน และ/หรือ ตรวจสอบ” หน่วยงานต่างๆ ภายในองค์กรของตนเพื่อประกอบการ พิจารณาวินิจฉัย ตัดสินใจ และสั่งการให้กิจการงานทุกหน่วย ดำเนินตามนโยบายและแผนงานให้ถึงความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

4) วิมังสา ความเป็นผู้รู้จักพิจารณาเหตุสังเกตผลในการปฏิบัติงานของตนเองและของผู้ช่วย หรือของผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชาดำเนินไปตามนโยบายและแผนงานที่วางไว้ หรือไม่ได้ ผลสำเร็จหรือมีความ คืบหน้าไปตามวัตถุประสงค์ ที่กำหนดไว้ หรือไม่ เพียงไร มีอุปสรรคหรือปัญหาที่ควรได้ รับการปรับปรุงแก้ไข ปฏิบัติงาน หรือวิธีการบริหารกิจการงานนั้นให้ สำเร็จตาม วัตถุประสงค์ได้อย่างไร ขั้นตอนนี้เป็น การนำข้อมูล จากที่ได้ ติดตามประเมินผลงานหรือตรวจสอบงานนั้น และมาวิเคราะห์วิจัย ให้ทราบเหตุผลของปัญหาอุปสรรค ข้อขัดข้องในการปฏิบัติงานแล้วพิจารณา แก้ไขปัญหาเหล่านั้น และปรับปรุงพัฒนาวิธีการปฏิบัติให้ดำเนินไปสู่ ความสำเร็จให้ ถึงความเจริญก้าวหน้ายิ่ง ๆ ขึ้นไปได้

2. รู้จักหลักปฏิบัติต่อกันด้วยดี ระหว่างผู้บังคับบัญชากับลูกน้อง หรือผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชาตาม หลักธรรมของพระพุทธเจ้า ชื่อ “เมฆฏิทิส” มีเนื้อความว่า “เมฆฏิทิส” คือ ทิศเบื้องต่ำ เจ้านาย หรือผู้บังคับ บัญชาพึงบำรุงบำว คือ ผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยสถาน 5 คือ

- 1) ด้วยการจัดงานให้ ตามกำลัง กล่าวคือ มอบหมายหน้าที่การงานให้ตามกำลัง ความรู้ สติปัญญา ความสามารถ (Put the right man on the right job รู้จักใช้คนให้ถูกกับงาน)
- 2) ด้วยการให้อาหารและบำเหน็จรางวัล กล่าวคือ เมื่อทำดี ก็รู้จักยกย่องชมเชย และ/หรือ สนับสนุน อุดหนุนให้ได้รับบำเหน็จรางวัล เลื่อนยศ เลื่อนตำแหน่ง ตามสมควรแก่ฐานะ เมื่อทำไม่ ตักเตือน แนะนำ สั่งสอนให้พัฒนาสมรรถภาพให้ดีขึ้น ถ้าไม่ยอมแก้ไขพัฒนาตนให้ดีขึ้น ก็ต้องทำ โทษตามกฎหมายโดยชอบธรรม
- 3) ด้วยการรักษาพยาบาลในยามเจ็บไข้ กล่าวคือ ต้องรู้จักดูแลสารทุกข์สุกดิบของ ผู้ใต้บังคับบัญชา ไม่เป็นผู้แล้งน้ำใจ

4) ด้วยการแจกของมีรสดีแปลก ๆ ให้กิน หมายความว่า ให้รู้จักมีน้ำใจแบ่งปันของกินของใช้ ดีๆ ให้ลูกน้อง

5) ด้วยการปล่อยในสมัย คือ รู้จักให้ลูกน้อง หรือผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาได้ลาพักผ่อนบ้าง ส่วนบ้าง หรือลูกน้องผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา เมื่อเจ้านาย หรือผู้บังคับบัญชา ทำนุบำรุงอย่างนี้แล้วก็พึง ปฏิบัติอนุเคราะห์ เจ้านาย ผู้บังคับบัญชาด้วยสถาน ๕ ตอบแทนด้วยเช่นกัน คือ

- (1) ลูกขึ้นทำงานก่อนนาย คือ ให้รับสนองงานผู้บังคับบัญชาด้วยความขยันขันแข็งควร ทำงานก่อนนาย หรือผู้บังคับบัญชา อย่างน้อยก็มาให้ทันเวลาทำงาน ไม่มาสาย
- (2) เลิกการปฏิบัติงานที่หลังนาย คือ ทำงานด้วยความขยันขันแข็ง ควรมาทำงานก่อนนาย หรือผู้บังคับบัญชา อย่างน้อยก็อยู่ ทำงานให้เต็มเวลาอย่าหนีกลับก่อนเวลาเลิกงาน
- (3) ถือเอาแต่ของทีนายให้ คือ มีความซื่อสัตย์ จงรักภักดีไม่คดโกงนายหรือ ผู้บังคับบัญชาไม่ คอรัรับชั้นเรียกร้องการโดยไม่เป็นธรรมหรือไม่ทำเกินกว่าเหตุ
- (4) ทำงานให้ดีขึ้น คือ ต้องรู้จักพัฒนาคุณวุฒิ ความรู้ความสามารถ และวิสัยทัศน์ ในการ ปฏิบัติงานให้ได้ผลดีมีประสิทธิภาพสูง
- (5) นำคุณของนายไปสรรเสริญ คือ รู้จักนำคุณค่าความดีของเจ้านาย ผู้บังคับบัญชายกย่อง สรรเสริญ ตามความเป็นจริงในที่และโอกาสอันสมควร

3. เป็นผู้มึนมนุษย์สัมพันธ์ (Human Relation) ที่ดีด้วยคุณธรรม คือ พรหมวิหาร ธรรม และ สังคหัตถุ เป็นต้น

พรหมวิหารธรรม คุณธรรมเครื่องอยู่ของผู้ใหญ่ 4 ประการ

- 1) เมตตา คือ ความรัก ปราบปรามที่จะให้ ผู้อื่นอยู่ ดีมีความสุข
- 2) กรุณา คือ ความสงสาร ปราบปรามให้ผู้มีทุกข์ เดือดร้อน ให้พ้นทุกข์
- 3) มุทิตา คือ ความพลอยยินดีอื่นได้ ดีที่ผู้ไม่คิดอิจฉาริษยากัน
- 4) อุเบกขา คือ ความวางเฉย ไม่ยินดียินร้าย เมื่อผู้อื่นถึงซึ่งความวิบัติ โดยช่วยอะไรไม่ได้ ก็ต้อง

ปล่อยวางใจของเราเองด้วยปัญญา ตามพระพุทธพจนว “สัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรม”

สังคหัตถุธรรม 4 ประการ คือ

- 1) ทาน รู้จักให้เป็นสิ่งของของตนแก่ผู้อื่นที่ควรให้เป็น

- 2) ปิยาจา รู้จักเจรจาอ่อนหวาน คือ กล่าวแต่ วาจาที่สุภาพอ่อนโยน
- 3) อัถลจรียา รู้จักประพฤติสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น
- 4) สมานัตตตา เป็นผู้มีตนเสมอ คือ ถือตัวเยื่อหยิ่งไม่จองหงอน อวดดี

คุณธรรม 4 ประการนี้ เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของผู้อื่นไว้ได้ และยังคงควรสมัคร สมานสามัคคีให้เกิดขึ้นระหว่างกันและกันด้วยหรือจะเรียกว่าเป็น “หลักธรรมมหาเสน่ห์” ก็ได้ เป็นผู้มีความคิดริเริ่ม (Initiatives) ด้วยความคิดสร้างสรรค์ (Creative) โครงการให้มีประโยชน์สุขแก่คนหมู่คณะ และประเทศชาติ และวิธีการปฏิบัติงานใหม่ ๆ ให้การปกครองการบริหารกิจการงานได้บังเกิดผลดีมีประสิทธิภาพสูงยิ่งขึ้น

1. มีความคิดพัฒนา (Development) คือ เป็นนักพัฒนาปรับปรุงแก้ไขสิ่งที่ล่าหลังหรือข้อบกพร่องในการปฏิบัติงานให้ดีขึ้นอยู่เสมอ

2. เป็นผู้มีสำนึกในภาระหน้าที่ความรับผิดชอบสูง (Sense of Responsibility) คือ มีสำนึกในความรับผิดชอบต่อตนเอง โดยการศึกษาหาความรู้ เพิ่มพูนศักยภาพและสำนึกในการสร้างฐานะของตน และมีสำนึกในหน้าที่ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม คือต่อครอบครัว ต่อองค์การและหมู่คณะที่ตนรับผิดชอบอยู่และต่อสังคมประเทศชาติให้เจริญสันติสุขและมั่นคงโดยเฉพาะอย่างยิ่งสำนึกในรับผิดชอบต่อสถาบันหลักทั้ง 3 ของประเทศไทยเรา คือสถาบันชาติ 1 สถาบันพระพุทธศาสนา 1 และ สถาบันพระมหากษัตริย์ 1 เพราะสถาบัน หลักทั้ง 3 นี้หากสถาบันใดคลอนแคลนไม่มั่นคงจะเป็นเพราะไม่ว่าถูกศัตรูภายใน และ/หรือ ศัตรูจากภายนอกรุกราน ย่อมกระทบกระเทือนถึงสถาบันหลักอื่นๆ ของชาติไทยเราให้พลอยคลอนแคลนอ่อนแอไปด้วย ผู้นำที่ดี จึงย่อมต้องสำเนียงและจักต้องมีความสำนึกในหน้าที่รับผิดชอบต่อสถาบันหลักทั้ง 3 อย่างจริงจังและจะต้องรับช่วยกันดำเนินการ ให้ความคุ้มครองป้องกันแก้ไข บำรุงรักษาอย่างเข้มแข็งอย่างจริงจัง และต่อเนื่องให้เกิดความเจริญ และความสันติสุขอย่างมั่นคงให้ได้

3. มีความมั่นใจตนเองสูง (Self Confidence) หมายถึง มีความมั่นใจโดยธรรม คือ มีความมั่นใจ ในความรู้ ความสามารถ สติปัญญาและวิสัยทัศน์ และทั้งคุณธรรม คือความเป็นผู้มีศีลมีธรรมอันตนได้ศึกษา อบรมมาดีแล้ว มิใช่ มีความมั่นใจอย่างผิดๆ ลอยๆ อย่างหลงตัวเองหลงตนทั้งๆ ที่แท้จริงตนเองหาได้มีคุณสมบัติ และคุณธรรมดีสมจริงไม่ และจักต้องรู้จักแสดงความมั่นใจในเวลา คิด พูด เหมาะสมกับกาละ เทศะ บุคคล สถานที่ และประชุมชนด้วย

7. เป็นผู้ประกอบด้วย “หลักธรรมมาภิบาล” คือ คุณธรรมของนักปกครองผู้บริหาร ที่ดี (Good Governance) คือ

- 1) หลักความถูกต้อง คือ มีการพิจารณาวินิจฉัยปัญหา การทำการตัดสินใจ (Decision Making) และสั่งการ (Command) ด้วยความถูกต้องตามกฎหมายบ้านเมือง และ กฎระเบียบข้อบังคับ ขององค์การที่ออกตามกฎหมายถูกต้องตามหลักศีลธรรมนิยมประเพณีที่ดีของ สังคม ถูกต้องตามนโยบายของ ผู้บังคับบัญชาหน่วยเหนือ และถูกต้องตรงประเด็นตามหลักวิชาและได้รับความเห็นชอบของนักศึกษาหลักสูตร นักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ต่อการปฏิบัติธรรม ณ สำนักปฏิบัติธรรมแสงธรรมสองชีวิต สาขา ปากช่องจากคนที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

2) หลักความเหมาะสม คือ รู้จักคิด พุด ทำ กิจการงานและปฏิบัติงานได้ เหมาะสม ถูกกาลเทศะ บุคคล สังคม และสถานการณ์กล่าวคือเป็นผู้มีสำปฐิธรรม คือ คุณธรรมของ สัตบุรุษ คือ คนดี มีศีลธรรม ๗ มีประการ คือ

(1) ธัมมัญญา รู้จักเหตุ รู้แก้ได้ ปัญญา รู้ เหตุแห่งทางเจริญ และทางเสื่อมเป็นต้น

(2) อุตถัญญา รู้จักตน คือ รู้ภูมิธรรม รู้ภูมิปัญญา และฐานะของตนตามที่เป็นจริง แล้ววางตนให้เหมาะสมแก่ฐานะ

(3) อัตถัญญา รู้จักตน คือ รู้ภูมิธรรม รู้ภูมิปัญญา และฐานะของตนตามที่เป็นจริง

(4) มัตถัญญา รู้จักประมาณ ปฏิบัติตน วางตนให้เหมาะสมแก่ฐานะและรู้จักประมาณในการบริโภคใช้สอยทรัพย์ที่มีอยู่และตามมีตามเกิดได้

(5) กาลัญญา รู้จักกาล คือ รู้จักเวลา หรือโอกาสที่สมควร และไม่ควรวุฒ หรือกระทำการต่าง ๆ

(6) ปริสัจญญา รู้จักชุมชน ว่ามีอัยาศัยใจคอ ฐานะความเป็นอยู่ และขนบธรรมเนียมประเพณีของหมู่ชนต่างๆ เพื่อให้รู้จักวางตัวให้เหมาะสม

(7) บุคคลัญญาจักบุคคล รู้ว่ามีอัยาศัยใจคอ มีภูมิธรรมญา และฐานะ อย่างไร เพื่อปฏิบัติตน หรือวางตนให้เหมาะสมตามฐานะของเราและของเขา

3) หลักความบริสุทธิ์ คือ มีการวินิจฉัย สั่งการ กระทำกิจการงาน ด้วยความบริสุทธิ์ คือ ด้วยเจตนา ความคิดอ่านที่บริสุทธิ์

4) หลักความยุติธรรม คือ มีการวินิจฉัย สั่งการ และปฏิบัติต่อผู้อยู่ใต้ปกครอง บุคคลที่เกี่ยวข้องด้วยความชอบธรรมบนพื้นฐานแห่งหลักธรรม หลักการ เหตุผล และข้อมูลที่ถูกต้องเชื่อถือได้ และตรงประเด็น และด้วยความเที่ยงธรรม คือ ไม่อคติ หรือลำเอียงด้วยความหลงรัก และด้วยความหลงไม่รู้จักจริง คือ ขาดข้อมูลที่ถูกต้องเชื่อถือได้และสมบูรณ์เป็นเครื่องประกอบการวินิจฉัยเป็นการตัดสินใจให้ความเที่ยงธรรม กล่าวสรุปได้ว่า คุณธรรม จริยธรรมเป็นเรื่องสำคัญสำหรับการบริหาร เป็นสิ่งกำกับ ควบคุมและ สร้างสำนึกในการปฏิบัติตนให้อยู่ในกรอบของกฎ กติกา กฎหมาย และศีลธรรมของ องค์การหรือสังคม ซึ่งเป็นเครื่องมือให้คนเคารพตนเองและผู้อื่น ทำสิ่งที่ เป็นประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่น หากเมื่อใดที่ผู้บริหารขาดคุณธรรมจริยธรรม การละเมิดกติกา กฎหมาย และศีลธรรม ย่อมจะเกิดขึ้นได้ เมื่อเกิดขึ้นแล้วย่อมจะส่ง ความสูญเสียแก่สถาบันหรือองค์กรคนที่ได้รับผลกระทบมาก ที่สุดก็คือสมาชิกในองค์กร เช่น ผู้ได้บังคับบัญชา นักเรียนนั่นเอง

2.3 แนวคิดหลักการปฏิบัติธรรมของพุทธศาสนิกชน

พุทธทาสภิกขุ(2551) ได้ให้ทัศนะเรื่องสมาธิและวิปัสสนาตามธรรมชาติ สรุปความได้ว่า พระพุทธศาสนา คือ วิชาหรือวิธีปฏิบัติให้รู้ว่าอะไรเป็นอะไร ถัดมาก็บอกให้รู้ว่าที่วาอะไรเป็นอะไรนั้น คือ เป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา และบอกให้รู้ว่าสัตว์หลงไปในสิ่งที่เป็นอนิจจังทุกขัง อนัตตาได้ก็เพราะ อุปาทาน จึงได้ติดแน่นอยู่ในสิ่งเหล่านั้น แล้วบอกให้ทราบต่อไปว่า ไตรสิกขา 3 เป็นวิธีปฏิบัติ สำหรับจะให้ตัดอุปาทานได้ และบอกให้ทราบในที่สุดว่า ชั้นธ 5 หรือ ส่วน 5 ส่วน ที่ประกอบกันขึ้นเป็นโลกนี้เองเป็น อุปาทาน ฉะนั้น

เราจะต้องศึกษาให้ รู้จักตัวขั้น 5 หรือโลกทั้งสี่ให้ถูกต้องตามที่เป็นจริงจึงจะรู้แจ้งแทงตลอดชนิดที่เป็น ญาณทัสสนะหา การปล่อยวางหลุดพ้นได้ด้วยหลักปฏิบัติต่างๆ ไปท่านมีวิธีการปฏิบัติที่ได้กล่าวมาแล้วเป็นศีล คือ ปรับปรุงในเรื่อง กาย วาจา ให้ดีแล้วก็ดำเนินสมาธิ คือ รวบรวมกำลังใจให้เป็นที่ปรับปรุงให้ เหมาะสมที่จะทำการงานทางจิตต่อ จากนั้นก็ดำเนินการ พิจารณาที่เป็นตัวปัญญา

พระราชสังวรญาณ (หลวงพ่อดุสิต ฐานิโย), (2551) ได้แสดงเรื่องวิปัสสนากรรมฐานไว้ว่า ให้เจริญ กรรมฐานโดยการยกขั้น 5 มาเป็นอารมณ์ ก่อนพิจารณาเป็นไตรลักษณ์ จนเกิดปัญญาญาณรู้ แจ่มเห็นจริงใน อริยสัจ 4 สรุปความได้ ว่าการเจริญวิปัสสนาโดยการยกเอาขั้น 5 (รูป เวทนา สัญญา สังขาร และวิญญาณ) มาพิจารณาน้อมเข้าไปสู่ ไตรลักษณ์ คือ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ด้วยหิวคิดและสติปัญญาที่เราเรียนมา คิดเอา ปรุงเอาแต่งเอาว่ารูปไม่เที่ยงเป็นทุกข์ เป็นอนัตตาก็ว่าเอาเองพร้อมๆกับ น้อมใจเชื่องลงไปว่ารูปไม่เที่ยงเป็น ทุกข์ เป็นอนัตตาจริง ๆ แต่ในขณะที่เราพิจารณาอยู่นั้น บางทีจิตอาจจะสงบลงเป็นสมาธิ เพราะการค้นคิด เหตุผลในรูป เวทนา สัญญา สังขาร และวิญญาณนั่นเอง ซึ่งเป็นภาคปฏิบัติเป็นอุบายที่จะทำให้จิตสงบเป็น สมาธิได้เหมือนกัน

พระสุนทรธรรมภาณ(พระอาจารย์สมชาติ ธมฺมโชโต), (2551) ได้ให้ทัศนะ เรื่องหลักการ ปฏิบัติธรรมในเบื้องต้นว่า เมื่อทุกท่านที่มาปฏิบัติธรรม ก็ต้องมีการสมาทานศีลสิกขาบท เจริญสมาธิจิต เพื่อให้ เกิดทันในกองสังขาร ความคิดนึกปรุงแต่งของอารมณ์จิต โดยการเจริญสติปัฏฐานสี่ (ยิน เคน นัง นอน) ให้มีสติ และรู้เท่าทันจิต คิดนึก ปรุงแต่ง เมื่อรู้เท่าทันเราก็อมเห็นความไม่เที่ยงของสรรพสิ่งทั้งหลาย ทั้งมีชีวิตและไม่ มีชีวิตเข้าใจสิ่งสมมุติที่มนุษย์ ลุ่มหลง เพื่อที่จะได้เบาบางจากตัณหาอุปาทานซึ่งเกิดโดยที่มนุษย์ เรียกว่า ตก อยู่ในความหลงมัวเมาทำให้ ชีวิตต้องเสียโอกาส ที่จะได้รับประโยชน์ของการเกิดมาเป็นมนุษย์ อันแสนยากลำบากนี้ เป็นชีวิตอันแสนสั้น และทุกคน ก็สามารถปฏิบัติธรรมได้ไม่เลือกเวลาและไม่จำกัดอายุ อาจจะมีสงสัยว่าการปฏิบัติธรรมแล้วได้อะไรเป็นจุดเป็นเป้าหมายของชีวิต เมื่อทุกคนมีศีลมีธรรมเป็นเครื่องอยู่ใน สังคมปัจจุบันจะเป็นสังคมที่น่าอยู่ การอยู่ร่วมกันก็จะมีความสุขไม่คิดแก่งแย่งชิงดีชิงเด่นเป็นมนุษย์ แต่ สิ่งที่สูงยิ่งไปกว่านั้นก็คือการพ้นจากทุกข์ การเวียนว่ายตายเกิด ในสังสารวัฏ เวียนเกิด รู้จักจบสิ้น คือ เป็น จุดหมายอย่างแท้ จริงของหลักพุทธศาสนา ถ้าหากคนเรายังไม่หลุดพ้นจะได้อะไรจากการปฏิบัติธรรม หลาก ท่านอาจจะมีความสงสัย อุปนิสัยของการปฏิบัติธรรม ซึ่งถ้าชีวิตทุกคน มีอุปนิสัยของกุศจะเป็นพื้นฐานในภพ ต่อไป ซึ่งจะนำไปสู่การเกิดในภพที่ตื้นนั้น คือ มนุษย์ สมบัติ เทวดาสมบัติและที่สุด คือ นิพพานสมบัติไม่ตกไปสู่ อบายภูมิ นรก เปรต อสุรกาย สัตว์เดรัจฉานชีวิตทุกคน จึงไม่ ควรประมาท ในการปฏิบัติธรรมเจริญกุศล

กล่าวสรุปได้ ว่าการปฏิบัติธรรมหรือการปฏิบัติกรรมฐาน คือ การปฏิบัติเพื่อขัดเกลาจิตใจให้ ปราศจากกิเลส โดยการฝึกฝน และหมั่นปฏิบัติ โดยต้องอาศัย ไตรสิกขา 3 คือ ศีล ความรักษากาย วาจา ใจ ให้ เรียบร้อย การปฏิบัติสมาธิ คือการรักษาจิตใจให้มั่น และการเจริญปัญญา คือ รอบรู้ ในกองสังขารหรือสิ่งที่ควรรู้ การปฏิบัติกรรมฐานจึงเป็นพื้นฐานของการฝึกจิตใจของคน เป็น วิธีขัดเกลาจิตใจที่ดีเยี่ยมและเป็นธรรมชาติ มนุษย์ ที่ควรฝึกในทางพุทธศาสนานั้นการปฏิบัติกรรมฐานแบ่ง ออกเป็น 2 ประการ ได้แก่ สมถกรรมฐาน คือ การปฏิบัติ กรรมฐาน เพื่อทำให้ จิตใจสงบปราศจากกิเลสชั่วขณะจิต และวิปัสสนากรรมฐาน คือ การปฏิบัติกรรมฐานเพื่อทำให้เกิดปัญญา

เห็นแจ้งรู้จริงในกองทุกข์ในกองสังขาร ดังนั้น การปฏิบัติกรรมฐาน จึงมีผลมากมีอนิสกัมมากดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น

2.4 แนวคิดหลักสูตรนักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (นบ.ปภ.)

หลักสูตรนักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (นบ.ปภ.) เป็นส่วนหนึ่งในภารกิจของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยซึ่งมีหน้าที่ในการจัดทำแผนแม่บท วางมาตรการ ส่งเสริมสนับสนุนการป้องกัน การบรรเทาและฟื้นฟูจากสาธารณภัย การฝึกอบรมของสถาบันพัฒนาบุคลากรด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจะเป็นรูปแบบในการฝึกอบรมโดยกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเท่านั้น ตามหลักสูตรการฝึกอบรมการดำเนินการจะเป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของสถาบันในกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2557 สำหรับหลักสูตรนักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (นบ.ปภ.) รุ่นที่ 15 ใช้ระยะเวลาในการอบรม 89 วัน ณ สถาบันพัฒนาบุคลากรด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยวิทยาลัยป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย วิทยาเขตปทุมธานี โดยมีผู้เข้าอบรมทั้งสิ้น 22 คน กำหนดระยะเวลาการฝึกอบรมตั้งแต่วันที่ 7 มกราคม ถึงวันที่ 5 เมษายน พ.ศ. 2562 โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำทางการบริหารให้มีวิสัยทัศน์เข้าใจถึงกระบวนการเปลี่ยนแปลง และพร้อมที่จะเผชิญหน้ากับการเปลี่ยนแปลงพัฒนาข้าราชการของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและผู้ปฏิบัติงานในหน่วยภาคีเครือข่ายที่อยู่ในระดับผู้บริหารระดับกลางให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการบริหารจัดการ สาธารณภัยได้อย่างมืออาชีพสอดคล้องกับกรอบการบริหารจัดการ สาธารณภัยของโลกและเพื่อสร้างภาคีเครือข่ายการปฏิบัติงานด้านการป้องกันสาธารณภัยในทุกระดับ

ตารางการอบรมปฏิบัติธรรมสำหรับนักบริหาร ณ สำนักปฏิบัติ “แสงธรรมส่องชีวิต” สาขา ปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา บ้านหนองตาแก้ว ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ตาม หลักสูตรนักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย(นบ.ปภ.) รุ่นที่ 15 ระหว่างวันที่ 21-25 มกราคม 2562 มีดังนี้

เวลา 04.00 น.	ตื่นนอน
เวลา 04.30-06.00 น.	ทำวัตรเช้า (สวดมนต์ และปฏิบัติธรรม)
เวลา 06.15-07.30 น.	ตักบาตรพระสงฆ์ / รับประทานอาหารเช้า
เวลา 09.00-11.00 น.	ปฏิบัติธรรม
เวลา 11.00-12.00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน
เวลา 12.00-13.00 น.	พักผ่อน
เวลา 13.00-16.00 น.	ปฏิบัติธรรม
เวลา 16.00-18.00 น.	ทานน้ำปานะและพักผ่อน
เวลา 18.00-21.00 น.	ทำวัตรเย็น (สวดมนต์ และปฏิบัติธรรม)
เวลา 21.00 น.	พักผ่อน

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการระหว่างศาสตร์เพื่อการพัฒนาบัณฑิตยุคใหม่ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา โดย รศ.ดร. พรหทัย ตันษ์จิตานนท์ และผศ.ดร.พีระ จุ๋นน้อย สุวรรณ (2555) ศึกษาแนวทางการบูรณาการระหว่างศาสตร์และสร้างรูปแบบการเรียนรู้แบบบูรณาการระหว่างศาสตร์ที่เหมาะสมในการพัฒนาบัณฑิตยุคใหม่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ล้านนา กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 80 คน ผลการวิจัยพบว่าแนวทางการบูรณาการระหว่างศาสตร์เพื่อพัฒนาบัณฑิตยุคใหม่ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ควรมุ่งพัฒนานักศึกษาแบบองค์รวมด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการศาสตร์ที่เหมาะสมในการการพัฒนาบัณฑิตยุคใหม่ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ได้แก่ รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการกับการทำงาน และรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการกับโครงการมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.00 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.00

2. การพัฒนาการเรียนการสอนแบบบูรณาการในรายวิชาของสาขาสังคมศึกษาระดับปริญญาตรีที่ส่งเสริมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดย มณฑา ชุ่มสุคนธ์, นิลมณี พิทักษ์ และอังคณา ตุงคะสมิต (2557) โดยพัฒนาการเรียนการสอนแบบบูรณาการในรายวิชาของสาขาสังคมศึกษาระดับปริญญาตรีที่ส่งเสริมการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และศึกษาผลของโปรแกรมรวมถึงความคิดเห็นของนักศึกษาทั้งหมด 31 ราย ผลการศึกษาพบว่านักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำโครงการอยู่ในระดับมาก ส่วนทักษะกระบวนการในภาพรวมผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด และเจตคติ รวมถึงความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนแบบส่งเสริมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ความคาดหวังและความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการศึกษาในหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยนเรศวร โดย อารีรักษ์ มีแจ้ง (2557) ศึกษาความคาดหวัง และความ พึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการศึกษาในหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยนเรศวร จำนวน 250 คน และเปรียบเทียบความคาดหวังและความพึงพอใจของนิสิต โดยแยกตามเพศ ชั้นปี และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่าในภาพรวมนิสิตมีความหวังและความพึงพอใจต่อการศึกษาในหลักสูตรนี้อยู่ในระดับมาก มีเพียงชั้นปีที่ส่งผลความคาดหวังและความพึงพอใจของนิสิต เพศและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่มีผลต่อความแตกต่างของความคาดหวังและความพึงพอใจของนิสิต

4. ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรของภาควิชาสถิติ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยเกวลี ผังดี และพิมพ์รดา ครองยุติ (2556) ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีและปริญญาโท จำนวน 306 คน ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรของภาควิชาสถิติ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงอันดับจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามรายด้าน ได้แก่ 1. ด้านรายวิชาในหลักสูตร 2. ด้านวิธีการสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน 3. ด้านผู้สอน 4. ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน และ 5. ด้านปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอน

5. การศึกษาความคาดหวังและความพึงพอใจของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่มีต่อการเรียนการสอน วิชาการบัญชี และการเงินของมหาวิทยาลัยศรีปทุม โดยรมิตา คงเขตวณิช (2556) ศึกษาความคาดหวังและความพึงพอใจที่มีผลต่อการเรียนการสอนรายวิชาบัญชีการเงินของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยศรีปทุม จำนวน 227 คน พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังต่อการจัดการเรียนการสอนด้าน การดำเนินการสอนของอาจารย์อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมากโดยมีความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนด้านการดำเนินการสอนของอาจารย์อยู่ในระดับมากที่สุดของนักศึกษาที่อยู่ในสาขาต่างกันมีความคาดหวังต่อการเรียนการสอนรายวิชาบัญชีการเงินไม่แตกต่างกัน และมีความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนรายวิชาบัญชีการเงินของมหาวิทยาลัยศรีปทุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

2.6 กรอบแนวคิดในการศึกษา

ปรัชญาและแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี เพื่อให้การบริหารงาน ภาครัฐเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคีเครือข่าย ทั้งการประสานงาน และการประสานราชการเพื่อให้งานแล้วเสร็จลุล่วงและเกิดประสิทธิภาพบรรลุเป้าหมาย ผลสัมฤทธิ์ เพื่อเป็นข้าราชการ ของประชาชนนั้น ผู้นำองค์กรหรือผู้บริหารจะต้องยึดหลักคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งถือว่าเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างให้เกิดขึ้นกับนักบริหารหลักสูตรนักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย วิชาการปฏิบัติธรรมสำหรับนักบริหารซึ่งกำหนดขอบเขตการศึกษาไว้ 2 เรื่อง

ประกอบด้วยธรรมะ สำหรับนักบริหารเพื่อน้อมนำธรรมะมาใช้ประโยชน์ในการทำงาน และดำรงชีวิต และการปฏิบัติธรรมอานาปานสติ ตามแนวพระพุทธศาสนา ซึ่งเมื่อพิจารณาจากเหตุผลข้างต้น รายวิชาการปฏิบัติธรรม สำหรับนักบริหารจึงเป็นรายวิชาที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อการที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะประยุกต์ ใช้กับการบริหารงานและการใช้ภาวะผู้นำ ตัวผู้ทำวิจัยจึงสนใจทำการศึกษาเรื่องความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตร นักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ต่อการปฏิบัติธรรม ณ สำนักปฏิบัติธรรมแสงธรรมส่องชีวิต สาขาปากช่อง เพื่อจะได้ นำผลการศึกษาที่ได้เสนอผู้บริหารสถาบันพัฒนาบุคลากรด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เพื่อใช้ประกอบการพัฒนาหลักสูตร นักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย(นบ.ปภ.) ในรายวิชาการปฏิบัติธรรม สำหรับนักบริหารเกิดประสิทธิภาพต่อไป

ตัวแปรอิสระ

ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่
1. เพศ
2. อายุ
3. ศาสนา
4. ระดับการศึกษา
5. สังกัด

ตัวแปรตาม

ความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตร นักบริหารงานป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย รุ่นที่ 15 ต่อการ ปฏิบัติธรรม ณ สำนักปฏิบัติธรรม แสงธรรมส่องชีวิต สาขาปากช่อง
- ด้านเนื้อหา
- ด้านระยะเวลา

กรอบแนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตรนักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รุ่นที่ 15 ต่อการปฏิบัติธรรม ณ สำนักปฏิบัติธรรมแสงธรรมส่องชีวิต สาขาปากช่อง

2.7 นิยามศัพท์

คำนิยามศัพท์ เฉพาะในการศึกษาในครั้งนี้ได้แก่

ผู้เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรนักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (นบ.ปภ.) หมายถึง บุคคลที่เข้ารับการฝึกอบรมในหลักสูตรนักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (นบ.ปภ.) รุ่นที่ 15 จำนวนทั้งสิ้น 22 คน

ความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึกหรือทัศนคติของผู้เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรนักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (นบ.ปภ.) รุ่นที่ 15 ที่มีต่อการปฏิบัติธรรม ณ สำนักปฏิบัติธรรมแสงธรรมส่องชีวิต สาขาปากช่อง

หลักสูตรนักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (นบ.ปภ.) รุ่นที่ 15 หมายถึง แผนการเรียน การสอนที่จัดโอกาสให้แก่สำหรับข้าราชการในสังกัดและหน่วยงานภายนอกที่เป็นนักบริหารระดับกลาง ณ สถาบันพัฒนาบุคลากรด้านป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ตำบลบางพูน อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี ระหว่างวันที่ 6 มกราคม – 5 เมษายน 2562 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเน้นการพัฒนาศักยภาพของผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้สามารถบริหารจัดการสาธารณภัยให้บรรลุเป้าหมาย

วิชาการปฏิบัติธรรมของนักบริหาร หมายถึง การศึกษาวิชาการปฏิบัติธรรมของนักศึกษา หลักสูตรนักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (นบ.ปภ.) รุ่นที่ 15 ซึ่งอยู่ในกลุ่มวิชาคุณธรรมและจริยธรรมตามหลักสูตรนักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (นบ.ปภ.) รุ่นที่ 15 ของสถาบันพัฒนาบุคลากรด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งใช้วิธีการศึกษา ได้แก่ การบรรยาย การตอบข้อซักถาม และการฝึกปฏิบัติ ระหว่างวันที่ 7 มกราคม – 5 เมษายน 2562 ณ สำนักแสงธรรมส่องชีวิต สาขาปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

ความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตรนักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รุ่นที่ 15 ต่อการปฏิบัติธรรม ณ สำนักปฏิบัติธรรมแสงธรรมส่องชีวิต สาขาปากช่อง หมายถึง ความรู้สึกหรือทัศนคติของนักศึกษาหลักสูตร นักบริหารงานป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย(นบ.ปภ.) รุ่นที่ 15 ต่อการปฏิบัติธรรมของนักบริหาร 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านเนื้อหาวิชาการศึกษา(หลักสูตร) 2) ด้านระยะเวลาการศึกษา และ 3) ด้านสถานที่และสภาพแวดล้อม

ความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตรนักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รุ่นที่ 15 ต่อการปฏิบัติธรรม ณ สำนักปฏิบัติธรรมแสงธรรมส่องชีวิต สาขาปากช่อง ด้านเนื้อหาวิชาการศึกษา(หลักสูตร) หมายถึง ความรู้สึกหรือทัศนคติของ นักศึกษาหลักสูตร นักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย(นบ.ปภ.)

รุ่นที่ 15 ต่อเนื้อหาวิชาการศึก (หลักสูตร) ได้แก่ เนื้อหาการสวดมนต์ ทำวัตรเช้า – เย็น, เนื้อหาการฟังธรรม , เนื้อหาวิธีการเดินจงกรม เนื้อหาการนั่งสมาธิ

ความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตรนักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รุ่นที่ 15 ต่อการปฏิบัติธรรม ณ สำนักปฏิบัติธรรมแสงธรรมส่องชีวิต สาขาปากช่อง ด้านระยะเวลาการปฏิบัติธรรม หมายถึง ความรู้สึกหรือทัศนคติของนักศึกษาหลักสูตร นักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย(นบ.ปภ.) รุ่นที่ 15 ต่อระยะเวลาการศึกษา ได้แก่ เวลาในการสวดมนต์ ทำวัตรเช้า-เย็น, เวลาการฟังธรรม, เวลาการสนทนา และอภิปรายธรรม, เวลาการเดินจงกรม และ เวลาการนั่งสมาธิ

ความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตรนักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รุ่นที่ 15 ต่อการปฏิบัติธรรม ณ สำนักปฏิบัติธรรมแสงธรรมส่องชีวิต สาขาปากช่อง ด้านสถานที่และสภาพแวดล้อม หมายถึง ความรู้สึกหรือทัศนคติของนักศึกษา หลักสูตรนักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย(นบ.ปภ.) รุ่นที่ 15 ต่อสถานที่และสภาพแวดล้อม ได้แก่ สถานที่ปฏิบัติธรรม, สถานที่พัก, โรงอาหาร, ห้องน้ำ และสิ่งอำนวยความสะดวก

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตรนักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รุ่นที่ 15 ต่อการปฏิบัติธรรม ณ สำนักปฏิบัติธรรมแสงธรรมส่องชีวิต สาขาปากช่อง เพื่อใช้เป็นข้อมูลและข้อเสนอแนะแก่สถาบันพัฒนาบุคลากรด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในการพัฒนาบุคลากรด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และพัฒนาบุคลากรด้านอื่นด้วย ผู้ศึกษาจึงได้วางแผนเกี่ยวกับวิธีดำเนินการวิจัยในประเด็นสำคัญ ดังนี้

- 1.1 ประชากร
- 1.2 วิธีการสุ่มตัวอย่าง
- 1.3 ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
- 1.4 เครื่องมือในการวิจัย
- 1.5 เกณฑ์ในการให้คะแนน
- 1.6 การทดสอบความน่าเชื่อถือของแบบสอบถาม
- 1.7 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ นักศึกษาหลักสูตรนักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (นบ.ปภ.) รุ่นที่ 15 ระหว่างวันที่ 7 มกราคม – 5 เมษายน 2562 จำนวน 22 คน

3.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง เป็นการใช้ประชากรทั้งหมด ได้แก่ ข้าราชการกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จำนวน 20 คน กรมควบคุมโรค จำนวน 1 คน และพนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น 22 คน แยกเป็น เพศหญิง จำนวน 11 คน และเพศชาย จำนวน 11 คน

อายุ

อายุมากที่สุด 55 ปี อายุน้อยที่สุด 41 ปี อายุเฉลี่ย 45 ปี

ระดับการศึกษา

- ปริญญาตรี 6 คน
- ปริญญาโท 14 คน

- ปรึกษาเอก 1 คน

สังกัด

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จำนวน 20 คน ดังนี้

- สถาบันพัฒนาบุคลากรด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จำนวน 1 คน
- วิทยาลัยป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย วิทยาเขต จำนวน 2 คน
- ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต จำนวน 4 คน
- สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด จำนวน 13 คน

หน่วยงานภายนอก จำนวน 2 หน่วยๆ ละ 1 คน จำนวน 2 คน ดังนี้

- การรถไฟฯขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย จำนวน 1 คน
- กรมควบคุมโรค จำนวน 1 คน

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสำรวจเป็นเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากตัวอย่างโดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับการสร้างแบบสำรวจเป็นขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสำรวจจากเอกสารงานวิจัยและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2. สร้างแบบสำรวจเพื่อถามความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตรนักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ต่อการปฏิบัติธรรม ณ สำนักปฏิบัติธรรมแสงธรรมส่องชีวิต สาขาปากช่อง ในด้านต่างๆ 3 ส่วน คือ

1) ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสำรวจ

2) ความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตรนักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ต่อการปฏิบัติธรรม ณ สำนักปฏิบัติธรรมแสงธรรมส่องชีวิต สาขาปากช่อง ด้านเนื้อหาวิชาการ ด้านระยะเวลา และด้านสถานที่และ สภาพแวดล้อม

3) ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

3. นำแบบสำรวจที่ได้ สร้างขึ้นมาเสนอต่ออาจารย์ ที่ปรึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไข

4. ทำการปรับปรุงแก้ไขและนำเสนอให้ อาจารย์ ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้อาจารย์ที่ปรึกษานุมัติก่อนแจกแบบสำรวจ

5. นำแบบสำรวจไปทดลองกับตัวอย่างจำนวน 10 ราย เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น

6. ทำการปรับปรุงและนำเสนอให้อาจารย์ ที่ปรึกษานุมัติก่อนแจกแบบสำรวจ

7. แจกแบบสำรวจไปยังกลุ่มตัวอย่าง

3.4.1 การทดสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. สร้างแบบสอบถามตามแนวคิดทฤษฎีที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า

2. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบในเรื่องการวัดการตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) พร้อมทั้งขอคำแนะนำเพื่อไปปรับปรุงก่อนนำไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่จะการศึกษา

3. นำมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เพื่อหาค่า Alpha เพื่อนำไปใช้ศึกษาในภาคสนาม

3.4.2 องค์ประกอบของแบบสำรวจ

ผู้ทำวิจัยได้ ออกแบบสำรวจซึ่งประกอบด้วย 3 ส่วนพร้อมกับวิธีการตอบคำถามดังต่อไปนี้คือ

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสำรวจ ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา และสังกัด ลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายปิดแบบให้เลือกตอบ

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวข้องกับความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตรนักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ต่อการปฏิบัติธรรม ณ สำนักปฏิบัติธรรมแสงธรรมส่องชีวิต สาขาปากช่องที่มี ลักษณะคำถามเป็นคำถาม ปลายปิดโดยแบ่งคำถามเป็น 5 ระดับตั้งแต่ มากที่สุด 5 คะแนน ถึงน้อยที่สุด 1 คะแนน ลักษณะคำตอบเป็นแบบ มาตรวัดประเมินค่า (Rating - Scale)

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติธรรม หรือข้อเสนอแนะความคิดเห็นเพิ่มเติม ซึ่งเป็นลักษณะคำถามปลายปิด

3.5 การแปรผลข้อมูล

ประมวลผลและทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรม Microsoft Excel

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3.6.1 ค่าร้อยละ ใช้สูตรดังนี้

$$\text{ร้อยละของรายการใด} = \frac{\text{ความถี่ของรายการนั้น} \times 100}{\text{ความถี่ทั้งหมด}}$$

3.6.2 ค่าเฉลี่ย ใช้สูตรดังนี้

เมื่อ	X	แทน	ข้อมูล
	\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
	N	แทน	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม
	Σ	แทน	ผลรวม

3.6.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สูตรดังนี้

$$\text{สูตร} \quad S.D = \frac{\sqrt{N \sum X^2 - (\sum X)^2}}{N(N-1)}$$

เมื่อ	S.D	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของข้อมูล
	$(\sum X)^2$	แทน	ผลรวมของข้อมูลแต่ละคนยกกำลังสอง
	N	แทน	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

3.7 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอนต่อไปนี้คือ

1. ผู้วิจัยอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับเนื้อหาภายในแบบสำรวจและวิธีการตอบแก้ตัวแทนและทีมงาน
2. ผู้วิจัยหรือตัวแทนและทีมงานเข้าไปในสถานที่ต่าง ๆ ที่ต้องการศึกษาและจัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการวิทยาลัยป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในการตอบแบบสำรวจ
3. ผู้วิจัยหรือตัวแทนและทีมงานส่งหนังสือพร้อมแบบสำรวจไปยังตัวอย่าง
4. ผู้วิจัยหรือผู้แทนและทีมงานรวบรวมตรวจสอบแบบสำรวจในการนำมาวิเคราะห์ผล

3.8 การแปลผลข้อมูล

ผู้ทำวิจัยได้กำหนดค่าอันตรภาคชั้นสำหรับการแปลผลข้อมูลโดยคำนวณค่าอันตรภาค เพื่อกำหนดช่วงชั้นด้วยการใช้สูตรคำนวณและคำอธิบายสำหรับแต่ละช่วงชั้น ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{อันตรภาคชั้น} &= \frac{(\text{ค่าสูงสุด} - \text{ค่าต่ำสุด})}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.8 \end{aligned}$$

ช่วงชั้น	คำอธิบายสำหรับการแปลผล
1.00 – 1.80	ระดับน้อยที่สุด
1.81 – 2.61	ระดับน้อย
2.62 – 3.42	ระดับปานกลาง
3.43 – 4.23	ระดับมาก
4.24 – 5.00	ระดับมากที่สุด

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาความเห็นของนักศึกษาหลักสูตรนักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รุ่นที่ 15 ต่อการปฏิบัติธรรม ณ สำนักปฏิบัติธรรมแสงธรรมสองชีวิต ครั้งนี้ มีรูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

เมื่อ	X	แทน	ข้อมูล
	\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
	N	แทน	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม
	Σ	แทน	ผลรวม

การแปลความหมาย

ช่วงชั้น	คำอธิบายสำหรับการแปลผล
1.00 – 1.80	ระดับน้อยที่สุด
1.81 – 2.61	ระดับน้อย
2.62 – 3.42	ระดับปานกลาง
3.43 – 4.23	ระดับมาก
4.24 – 5.00	ระดับมากที่สุด

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล ดังนี้

ตาราง 4.1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพ

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
1. ชาย	11	50.00
2. หญิง	11	50.00
รวม	22	100
2. อายุ		
1. 35-40 ปี	0	0
2. 41-45 ปี	10	45.46
3. 46-50 ปี	6	27.27
4. 51 ปีขึ้นไป	6	27.27
รวม	22	100
3. ศาสนา		
1. พุทธ	19	86.36
2. คริสต์	2	9.10
3. อิสลาม	1	4.54
4. ศาสนาอื่นๆ	0	0
รวม	22	100
4. สังกัด		
1. หน่วยงานส่วนกลาง	3	13.64
2. ศูนย์ ปภ.เขต	4	18.18
3. สำนักงาน ปภ.จังหวัด	13	59.09
4. หน่วยงานภาคีเครือข่าย	2	9.09
รวม	22	100
5. การศึกษา		
1. ต่ำกว่าปริญญาตรี	0	0
2. ปริญญาตรี	3	13.63

3. ปริญญาโท	18	81.82
4. ปริญญาเอก	1	4.55
รวม	22	100

จากตาราง 4.1 พบว่า ข้อมูลส่วนบุคคล ดังนี้

เพศ พบว่า อัตราส่วนเพศชายและเพศหญิงมีอัตราส่วนเท่ากัน คือ เพศชาย จำนวน 11 คน และเพศหญิง 11 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 เมื่อรวมกันคิดเป็นร้อยละ 100

อายุ พบว่า ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41 – 45 ปี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 45.46 รองลงมาคืออายุระหว่าง 46 – 50 ปี และ 51 ปีขึ้นไป มีจำนวนเท่ากัน คือ 6 คน คิดเป็นร้อยละ 27.27 และไม่มีผู้ที่มีอายุระหว่าง 35 – 40 ปี ตามลำดับ

ศาสนา พบว่า ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ จำนวน 19 คน คิดเป็น ร้อยละ 86.36 รองลงมาเป็นศาสนาคริสต์ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 9.09 และศาสนาอิสลาม จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 4.54 และไม่มีผู้ที่นับถือศาสนาอื่น ๆ ตามลำดับ

สังกัด พบว่า ส่วนใหญ่สังกัดสำนักงาน ปก.จังหวัด จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 59.09 รองลงมาสังกัด ศูนย์ ปก.เขต จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 18.18 และสังกัดหน่วยงานส่วนกลาง จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 13.64 ตามลำดับ

ระดับการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่จบระดับปริญญาโท จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 81.82 รองลงมาจบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 13.64 การศึกษาระดับปริญญาเอก จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 4.55 และไม่มีผู้จบการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตรนักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ต่อการปฏิบัติธรรม ณ สำนักปฏิบัติธรรมแสงธรรมส่องชีวิต สาขาปากช่อง ดังนี้

ระดับความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตรนักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ต่อการปฏิบัติธรรม ณ สำนักปฏิบัติธรรมแสงธรรมส่องชีวิต สาขาปากช่อง แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ด้านเนื้อหาวิชาการปฏิบัติธรรม ตอนที่ 2 ด้านระยะเวลาการปฏิบัติธรรม ตอนที่ 3 ด้านสถานที่และสภาพแวดล้อม ดังนี้

ตาราง 4.1 ระดับความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตรนักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยต่อการปฏิบัติธรรม ณ สำนักปฏิบัติธรรมแสงธรรมส่องชีวิต สาขาปากช่อง

ประเด็นความเห็นของนักศึกษาหลักสูตร นักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รุ่นที่ 15 ต่อการปฏิบัติธรรม ณ สำนักปฏิบัติ ธรรมแสงธรรมส่องชีวิต สาขาปากช่อง	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล
	\bar{x}	SD	
<u>ด้านเนื้อหาวิชาการปฏิบัติธรรม</u>			
1. ท่านคิดว่าเนื้อหาในการสวดมนต์และทำวัตรเช้า-เย็นมีประโยชน์	4.27	0.88	มากที่สุด
2. ท่านคิดว่าเนื้อหาวิชาการฟังธรรมมีประโยชน์ต่องานของท่าน	4.14	0.94	มาก
3. ท่านคิดว่าเนื้อหาวิชาการในการเดินจงกรมมีประโยชน์ต่องานของท่าน	4.00	1.07	มาก
4. ท่านคิดว่าเนื้อหาวิชาการของการนั่งสมาธิมีประโยชน์ต่องานของท่าน	4.14	0.88	มาก
รวม	4.14	0.94	มาก
<u>ด้านระยะเวลาในการปฏิบัติธรรม</u>			
5. ท่านคิดว่าระยะเวลาในการสวดมนต์และทำวัตรเช้า-เย็นมีความเหมาะสม	3.90	1.01	มาก
6. ท่านคิดว่าระยะเวลาในการฟังธรรมมีความเหมาะสม	3.50	1.06	มาก
7. ท่านคิดว่าระยะเวลาในการเดินจงกรมมีความเหมาะสม	3.63	1.09	มาก
8. ท่านคิดว่าระยะเวลาในการนั่งสมาธิมีความเหมาะสม	3.59	1.00	มาก
รวม	3.65	3.41	มาก
<u>ด้านสถานที่และสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติธรรม</u>			
9. ท่านคิดว่าสถานที่และสภาพแวดล้อมในปฏิบัติธรรมในภาพรวมมีความเหมาะสม	4.27	0.92	มากที่สุด
10. ท่านคิดว่าสถานที่และสภาพแวดล้อมในส่วนของที่พักมีความเหมาะสม	4.27	0.88	มากที่สุด
11. ท่านคิดว่าสิ่งอำนวยความสะดวกมีเพียงพอและเหมาะสม	3.90	0.93	มาก
รวม	4.15	2.11	มาก

รวมทั้งสิ้น	3.97	0.97	มาก
-------------	------	------	-----

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตรนักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ต่อการปฏิบัติธรรม ณ สำนักปฏิบัติธรรมแสงธรรมส่องชีวิต สาขาปากช่อง โดยภาพรวม ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสถานที่และสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$) รองลงมาคือ ด้านเนื้อหาวิชาการปฏิบัติธรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$) และ ด้านระยะเวลาในการปฏิบัติธรรม เป็นอันดับสุดท้าย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานหรือค่า SD น้อยกว่า 1 เนื่องจากข้อมูลเกาะกลุ่มดีมาก การกระจายของข้อมูลน้อย

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตรนักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ต่อการปฏิบัติธรรม ณ สำนักปฏิบัติธรรมแสงธรรมส่องชีวิต สาขาปากช่อง

ความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตรนักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ต่อการปฏิบัติธรรม ณ สำนักปฏิบัติธรรมแสงธรรมส่องชีวิต สาขาปากช่อง แบ่งออกเป็น 2 ข้อ ดังนี้

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติธรรม ณ สำนักปฏิบัติธรรมแสงธรรมส่องชีวิต สาขาปากช่อง มีดังนี้
 - 1.1 มีความเหมาะสม และมีประโยชน์อย่างสูง
 - 1.2 สถานที่มีความเหมาะสม สงบ ร่มรื่น
 - 1.3 มีความเหมาะสมนำไปปฏิบัติธรรมอย่างยิ่ง การปฏิบัติไม่เคร่งครัดหรือหย่อนยานเกินไป สามารถปฏิบัติตามกำหนดได้โดยไม่เกิดความรู้สึกอึดอัด และมีสิ่งอำนวยความสะดวกครบ
 - 1.4 มีความเหมาะสมต่อผู้ที่จะเป็นนักบริหาร สถานที่มีความสงบ ร่มเย็น
 - 1.5 มีความเหมาะสมสำหรับการนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน
 - 1.6 มีความเหมาะสมปานกลาง
 - 1.7 มีความเหมาะสมทั้งด้านเวลา และสถานที่
 - 1.8 มีความเหมาะสมมาก ได้ฝึกสมาธิ ได้ฝึกการปฏิบัติธรรม และได้ความสงบ
 - 1.9 มีความเหมาะสม แต่ต้องมีการเปิดใจให้พร้อมยอมรับ และตั้งใจในการฝึกปฏิบัติอย่างจริงจัง
 - 1.10 มีความเหมาะสมด้านเนื้อหาในการปฏิบัติธรรม หลักธรรม นำไปสู่การปฏิบัติเพื่อพัฒนาตนเองและองค์กร
 - 1.11 มีความเหมาะสมสำหรับหลักสูตรนักบริหาร หรือเจ้าหน้าที่ ในด้านการฝึกควบคุมสมาธิความอดทน
 - 1.12 ด้านสถานที่มีความสวยงาม อากาศดี ร่มรื่น การเดินทางสะดวก สะอาด พระอาจารย์มีความรู้

- 1.13 ระยะเวลาในการปฏิบัตินานเกินไป ควรใช้ระยะเวลาเพียง 3 วัน 2 คืน
 - 1.14 มีความเหมาะสม ได้เรียนรู้การปฏิบัติธรรมหลายรูปแบบ
 - 1.15 มีความเหมาะสมทุกด้าน สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันด้านการครองตน ครองคน ครองงานได้
 - 1.16 ได้ความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการปฏิบัติธรรมมากขึ้น
 - 1.17 พระอาจารย์มีความสามารถในการสอนปฏิบัติธรรมดีมาก
 - 1.18 เป็นการฝึกปฏิบัติธรรมที่ดี เป็นการนำหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้ามาปรับใช้ในการเป็นนักบริหาร
2. ข้อเสนอแนะต่อการปฏิบัติธรรม ณ สำนักปฏิบัติธรรมแสงธรรมส่องชีวิต สาขาปากช่อง มีดังนี้
 - 2.1 ด้านเวลาในการปฏิบัติธรรมควรให้มีเวลาสำหรับพักผ่อนบ้าง
 - 2.2 ผู้นับถือศาสนาอื่นที่ไม่ใช่ศาสนาพุทธไม่ได้มีกิจกรรมอื่นทำ และไม่ได้มีส่วนร่วมกิจกรรมในการปฏิบัติธรรม
 - 2.3 ควรหาแนวทางในการทำกิจกรรมที่สามารถดำเนินการได้ทุกศาสนา เนื่องจากกิจกรรมบางกิจกรรมผู้นับถือศาสนาอื่นไม่สามารถร่วมกิจกรรมได้
 - 2.4 ขอเสนอให้ผู้บริหารเป็นคนดี มีสติ สมาธิ ปัญญา สามารถบริหารงาน บริหารคน และบริหารตน ไม่ควรปฏิบัติเพียง 5 วัน 4 คืน ควรมีการฝึกที่บ้านด้วยเป็นประจำทุกวัน หรือ เดือนละ 4 ครั้ง เป็นต้น
 - 2.5 ควรจัดให้มีการอบรมอย่างต่อเนื่อง
 - 2.6 ช่วงเวลาในการจัดควรเลือกช่วงเวลาที่ไม่หนาวมากนัก
 - 2.7 ควรเพิ่มระยะเวลาในการปฏิบัติกรรมฐานให้มากขึ้น แต่ควรลดระยะเวลาในการฟังธรรมให้น้อยลง
 - 2.8 ควรเพิ่มระยะเวลาในการฟังธรรมให้มากกว่านี้ และควรมีการฝึกปฏิบัติให้มากขึ้นด้วย
 - 2.9 ระยะเวลาในการปฏิบัติ ควรเป็น 3 วัน
 - 2.10 อาหารไม่จำเป็นต้องเป็นอาหารเจ
 - 2.11 เวลาในการทำวัตรเช้า เข้าเกินไป
 - 2.12 การปฏิบัติธรรมช่วงบ่ายแบบแบ่งกลุ่ม ทำให้เข้าใจง่ายขึ้น
 - 2.13 ควรให้มีการระดมความคิดเพื่อนำไปสู่การประยุกต์ใช้
 - 2.14 สถานที่พักควรมีพื้นที่ส่วนตัว และเก็บสิ่งของมีค่าให้ปลอดภัย
 - 2.15 ควรนำวิชานี้ไปขยายผลในหลักสูตรอื่นด้วย
 - 2.16 ควรมีการฝึกปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง
 - 2.17 ควรมีกิจกรรมนันทนาการ ที่สอดคล้องกับการปฏิบัติธรรมบ้างระหว่างปฏิบัติธรรม
 - 2.18 ควรเพิ่มระยะเวลาการปฏิบัติเป็น 7 วัน
 - 2.19 เห็นด้วยกับการที่นำวิชาการปฏิบัติธรรมมาไว้ในหลักสูตรการฝึกอบรม ควรให้มีการนำวิชานี้ต่อไปทุกหลักสูตร

2.20 ที่พักรวมเป็นกุฏิแบบพักรู้ หรือ เตี่ยวเพื่อการปฏิบัติขณะอยู่ในห้องพักรู้หลังจากการปฏิบัติแบบรวมกลุ่ม

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาระดับความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตรนักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ต่อการปฏิบัติธรรม ณ สำนักปฏิบัติธรรมแสงธรรมส่องชีวิต สาขาปากช่อง โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ตอนที่ 1 ด้านเนื้อหาวิชาการปฏิบัติธรรม ตอนที่ 2 ด้านระยะเวลาการปฏิบัติธรรม ตอนที่ 3 ด้านสถานที่และสภาพแวดล้อม การศึกษาในครั้งนี้มีรูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อระดับความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตรนักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รุ่นที่ 15 ต่อการปฏิบัติธรรม ณ สำนักปฏิบัติธรรมแสงธรรมส่องชีวิต สาขาปากช่อง รวมทั้งปัจจัยด้าน เพศ อายุ ศาสนา การศึกษา ที่มีผลต่อระดับความคิดเห็นต่อการปฏิบัติธรรม ซึ่งกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ประชากรที่เป็นนักศึกษาหลักสูตรนักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รุ่นที่ 15 จำนวนทั้งหมด 22 คน เป็นข้าราชการสังกัดกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จำนวน 20 คน และหน่วยงานภาคีเครือข่าย จำนวน 2 คน โดยใช้เครื่องมือในการวิจัย เป็นแบบสอบถามปลายปิด (Closed End Question) และแบบสอบถามปลายเปิด (Opened End Question) แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามด้านปัจจัยส่วนบุคคล ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตรนักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รุ่นที่ 15 ต่อการปฏิบัติธรรม ณ สำนักปฏิบัติธรรมแสงธรรมส่องชีวิต สาขาปากช่อง ด้านเนื้อหาการปฏิบัติธรรม ด้านระยะเวลาในการปฏิบัติธรรม ด้านสถานที่และสิ่งแวดลอม และส่วนที่ 3 ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ ระดับความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตรนักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รุ่นที่ 15 ต่อการปฏิบัติธรรม ณ สำนักปฏิบัติธรรมแสงธรรมส่องชีวิต สาขาปากช่อง มีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติธรรม ณ สำนักปฏิบัติธรรมแสงธรรมส่องชีวิต สาขาปากช่อง มีประโยชน์ต่อการอบรมหลักสูตร นักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยมาก ทั้งในด้านเนื้อหาวิชาการปฏิบัติธรรม ด้านระยะเวลาในการปฏิบัติธรรม และด้านสถานที่และสภาพแวดล้อม จากการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม สังเกตเห็นว่า เนื้อหาในการสวดมนต์ทำวัตรเช้า - เย็น, สถานที่และสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติธรรมในภาพรวม และสถานที่และสภาพแวดล้อมในส่วนของที่พักรู้ มีผู้มีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมมากที่สุด ส่วนเนื้อหาวิชาการฟังธรรม, เนื้อหาวิชาการนั่งสมาธิ, เนื้อหาวิชาการเดินจงกรม, ระยะเวลาในการสวดมนต์และทำวัตรเช้า - เย็น, สิ่งอำนวยความสะดวก, ระยะเวลาในการเดินจงกรม, ระยะเวลาในการนั่งสมาธิ และระยะเวลาในการฟังธรรมมีผู้มีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมมาก

สำหรับปัจจัยส่วนบุคคล ที่มีผลต่อระดับความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตรนักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รุ่นที่ 15 ต่อการปฏิบัติธรรม ณ สำนักปฏิบัติธรรมแสงธรรมส่องชีวิต สาขาปากช่อง ได้แก่ อายุที่ต่างกันส่งผลต่อระดับความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตรนักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

รุ่นที่ 15 ต่อการปฏิบัติธรรม ณ สำนักปฏิบัติธรรมแสงธรรมส่องชีวิต สาขาปากช่อง ระดับการศึกษาที่ต่างกันมีผลต่อระดับความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตรนักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รุ่นที่ 15 ต่อการปฏิบัติธรรม ณ สำนักปฏิบัติธรรมแสงธรรมส่องชีวิต สาขาปากช่อง ศาสนาที่ต่างกันส่งผลต่อระดับความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตร นักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รุ่นที่ 15 ต่อการปฏิบัติธรรม ณ สำนักปฏิบัติธรรมแสงธรรมส่องชีวิต สาขาปากช่อง

5.2 อภิปรายผล

จากผลการวิจัยที่สรุปข้างต้น ถือเป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลากรด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และพัฒนาบุคลากรของรัฐด้านอื่นด้วย เพื่อเป็นการวางแผนในการพัฒนาบุคลากรภาครัฐอย่างมีประสิทธิภาพ ต่อเนื่อง และยั่งยืนต่อไป ซึ่งผลการศึกษาระดับความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติธรรม ณ สำนักปฏิบัติธรรมแสงธรรมส่องชีวิต สาขาปากช่อง อยู่ในระดับมาก โดยภาพรวมแล้วสอดคล้องกับกรอบแนวคิด คือ ระดับความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติธรรม ณ สำนักปฏิบัติธรรมแสงธรรมส่องชีวิต สาขาปากช่อง : ด้านเนื้อหาในการปฏิบัติธรรม ด้านระยะเวลาในการปฏิบัติธรรม และด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก อย่างไรก็ตามผลการศึกษายังมีประเด็นที่น่าสนใจ ซึ่งผู้วิจัยจะนำมาอภิปรายดังนี้

1. ด้านระดับความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติธรรม ณ สำนักปฏิบัติธรรมแสงธรรมส่องชีวิต สาขาปากช่อง

1.1 ระดับความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตรนักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ต่อการปฏิบัติธรรม ณ สำนักปฏิบัติธรรมแสงธรรมส่องชีวิต สาขาปากช่อง : ต่อเนื้อหาในการปฏิบัติธรรม มีความสอดคล้องกับกรอบแนวคิดปัจจัยแวดล้อม ด้านเนื้อหาในการปฏิบัติธรรม

1.2 ระดับความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตรนักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ต่อการปฏิบัติธรรม ณ สำนักปฏิบัติธรรมแสงธรรมส่องชีวิต สาขาปากช่อง : ต่อระยะเวลาในการปฏิบัติธรรม มีความสอดคล้องกับกรอบแนวคิดปัจจัยแวดล้อม ด้านระยะเวลาในการปฏิบัติธรรม

1.3 ระดับความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตรนักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ต่อการปฏิบัติธรรม ณ สำนักปฏิบัติธรรมแสงธรรมส่องชีวิต สาขาปากช่อง : ต่อสถานที่และสิ่งแวดลอมในการปฏิบัติธรรม มีความสอดคล้องกับกรอบแนวคิดปัจจัยแวดล้อม ด้านสถานที่และสิ่งแวดลอม

1. ด้านปัจจัยส่วนบุคคล

ผลการศึกษาไม่พบความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคล ทั้งด้านเพศ ด้านอายุ ด้านสังกัด และด้านการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อระดับความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตรนักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ต่อการปฏิบัติธรรม ณ สำนักปฏิบัติธรรมแสงธรรมส่องชีวิต สาขาปากช่อง 0.05 แสดงให้เห็นว่านักศึกษาหลักสูตร ดังกล่าวไม่ ว่าจะมีปัจจัยส่วนบุคคลอย่างไรก็มีระดับความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติธรรม ณ สำนักปฏิบัติธรรมแสงธรรมส่องชีวิต สาขาปากช่อง กรณีศึกษา : ไกล ดังนั้นการเข้าปฏิบัติธรรมของบุคคลสามารถปฏิบัติธรรมให้ บรรลุผลสำเร็จได้ เท าทียมกัน

แต่ผลการศึกษา พบความแตกต่างของปัจจัยด้านศาสนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อระดับความคิดเห็นของนักศึกษา หลักสูตรนักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ต่อการปฏิบัติธรรม ณ สำนักปฏิบัติธรรมแสงธรรมส่องชีวิต สาขาปากช่อง

5.3 ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติธรรม ณ สำนักปฏิบัติธรรมแสงธรรมส่องชีวิต สาขาปากช่อง กรณีศึกษา : ของนักศึกษาหลักสูตร นักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (นบ.ปภ.) รุ่นที่ 15 ผู้ศึกษามีข้อเสนอบางประการ เพื่อให้วิชาการปฏิบัติธรรมของนักบริหารมีประสิทธิภาพสูงสุดและเป็นผลดีต่อการส่งผู้เข้ารับการฝึกอบรมไปปฏิบัติธรรม ณ สำนักปฏิบัติธรรม แสงธรรมส่องชีวิต หรือสถานปฏิบัติธรรมอื่นๆ ดังนี้

1.1 นักศึกษาหลักสูตร นักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย(นบ.ปภ.) รุ่นที่ 15 และ นักบริหารงานของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจำเป็นต้องมีการปฏิบัติธรรม เพราะภารกิจหลักของหน่วยงานคือการช่วยเหลือผู้ประสบภัย และการทำงานด้านนี้ให้ประสบผลสำเร็จบุคลากรจำเป็นต้องมี ฝึกการปฏิบัติตามหลักพุทธศาสนา หรือตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ ภารกิจที่ต้องปฏิบัติจำเป็นต้องเสียสละ ทั้งร่างกาย แรงใจ สมอ่ง และเวลา เพื่อให้ทันต่อความต้องการของผู้ประสบภัย

1.2 ผู้บริหารกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในทุกระดับ ควรเป็นแบบอย่างที่ดีในการเป็นผู้บริหารที่มีหลักคุณธรรมและจริยธรรม และให้การสนับสนุนข้าราชการหรือบุคลากรภายในองค์กร ให้เข้าฝึกคุณธรรมจริยธรรม และการปฏิบัติธรรม เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันและเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ข้าราชการ เพื่อให้เกิดประโยชน์ สุขแก่ตนเองและประชาชนอย่างสูงสุด

1.3 ควรส่งเสริมให้บุคคลในครอบครัว มีหลักคุณธรรมและจริยธรรมและการปฏิบัติธรรมในชีวิตประจำวัน เช่น การไหว้ พระสวดมนต์ในทุกเช้าและก่อนนอน การเข้าวัดฟังธรรม และการถือศีล 5 เป็นต้น

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาบุคลากรด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และบุคลากรของรัฐในด้านอื่นต่อไป

เพื่อให้ผลการศึกษาในครั้งนี้สามารถขยายต่อไปในทัศนะที่กว้างมากขึ้นอันจะเป็นประโยชน์ในการดำเนินการพัฒนาบุคลากรด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และบุคลากรของรัฐในด้านอื่น ในรายวิชาการ

ปฏิบัติธรรมสำหรับนักบริหาร ผู้ทำวิจัยจึงขอเสนอแนะประเด็นสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

3.1 ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มประชากร/กลุ่มตัวอย่างหลักสูตรอื่น ๆ ด้วยเพื่อให้สามารถขยายทัศนะความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นในการปฏิบัติธรรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมในหลักสูตรต่าง ๆ ต่อการศึกษารายวิชาการปฏิบัติธรรม สำหรับนักบริหาร เช่น หลักสูตรเจ้าพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย หลักสูตรผู้อำนวยการท้องถิ่น หลักสูตรพนักงานดับเพลิง หลักสูตรพนักงานดับเพลิงขั้นก้าวหน้า หลักสูตรครูฝึกป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งเป็นหลักสูตร ที่มีกลุ่มเป้าหมายเป็นบุคลากรจากภายใน และภายนอกกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และมูลนิธิต่าง ๆ ซึ่งจะ ทำให้มีความหลากหลายในการเสนอแนวความคิด ข้อคิดเห็น และระดับความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติธรรม

การศึกษาต่อรายวิชาการปฏิบัติธรรมสำหรับนักบริหาร กลุ่มเป้าหมาย คือ เจ้าหน้าที่ ระดับบริหาร ซึ่งอาจจะมีระดับความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติธรรม และแนวคิดที่ขยายกว้างออกไป

3.2 ในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาเทคนิคเพิ่มเติมหรือด้านอื่น ๆ ที่มีผลต่อระดับความคิดเห็น และระดับการตัดสินใจ ของบุคลากรด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และบุคลากรของรัฐในด้านอื่น เพื่อให้เกิดการพัฒนาในองค์กรของรัฐเป็นไปในทางเดียวกัน

บรรณานุกรม

- Richard Foster. 1942. "Theologian"
- ศรีสมบูรณ์ แยมกมล. 2558. "ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกทางความรู้สึกหรือความเชื่อมั่นต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดหรือเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง"
- สิริพร บุญนันทน์. 2559. "ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกทางด้านความรู้สึก"
- นีออน กลิ่นรัตน์. 2555. "ความคิดเห็นและทัศนคติ"
- พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ. 2553. "มาตราวัดทัศนคติและคิดเห็น"
- นิจพร มาประเสริฐ. 2553. "จริยธรรม"
- พรชัย โพธิ์งาม. 2553. "การรวบรวมความหมายของคำว่าจริยธรรม"
- สุทธิพร บุญส่ง. 2552. "จริยธรรม คือ หลักเกณฑ์ของสังคม"
- ดวงเดือน พันธุมนาวิณ. 2552. "มนุษย์เกี่ยวข้องกับจริยธรรมหลายลักษณะ หลายประเภท"
- อภิญา จันทรเจนจบ. 2552. "องค์ประกอบของจริยธรรม"
- ประภาศรี สีหอำไพ. 2552. "ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม"
- ลักขณา สิริวัฒนา. 2552. "ทฤษฎีเกี่ยวกับต้นกำเนิดของจริยธรรม"
- ธีรรัตน์ กิจจาร์ก. 2552. "คุณธรรมผู้บริหาร"
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมมจิตโต). 2552. "ความรอบรู้ เกี่ยวกับงานในหน้าที่และบุคคล"
- สมบัติ ทีฆทรัพย์. 2552. "จริยธรรมสำหรับผู้บริหาร"
- พุทธทาสภิกขุ. 2551. "สมาธิและวิปัสสนาตามธรรมชาติ"
- พระราชสังวรญาณ (หลวงพ่อพุทธ ฐานิโย). 2551. "วิปัสสนากรรมฐาน"
- พระสุนทรธรรมภาณ (พระอาจารย์สมชาติ ธมมโชโต). 2551. "หลักการปฏิบัติธรรมในเบื้องต้น"
- รศ.ดร. พรหทัย ตันต์จิตานนท์ และผศ.ดร.พีระ จุ๋นน้อยสุวรรณ. 2555. "การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการระหว่างศาสตร์เพื่อการพัฒนาบัณฑิตยุคใหม่ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ล้านนา"
- มณฑา ชุ่มสุคนธ์, นิลมณี พิทักษ์ และอังคณา ตุงคะสมิต. 2557. "การพัฒนาการเรียนการสอนแบบบูรณาการในรายวิชาของสาขาสังคมศึกษาระดับปริญญาตรีที่ส่งเสริมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ"
- อารีรักษ์ มีแจ้. 2557. "ความคาดหวังและความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการศึกษานในหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยนเรศวร"
- เกวลี ผังดี และพิมพ์รดา ครองยุติ. 2556. "ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรของภาควิชาสถิติคณะวิทยาศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น"

รมิดา คงเขตวณิช. 2556. “การศึกษาความคาดหวังและความพึงพอใจของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่มีต่อการเรียนการสอนวิชาการบัญชีและการเงิน ของมหาวิทยาลัยศรีปทุม”

ภาคผนวก ก

แบบสอบถาม ที่ใช้ในการวิจัย

เรื่อง ความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตรนักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
รุ่นที่ 15 ต่อการปฏิบัติธรรม ณ สำนักปฏิบัติธรรมแสงธรรมส่องชีวิต สาขาปากช่อง

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้ เป็นแบบสอบถามเพื่อการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตร
นักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ต่อการปฏิบัติธรรม ณ สำนักปฏิบัติธรรมแสงธรรมส่องชีวิต
สาขาปากช่อง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร นักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (นบ.ปภ.)
รุ่นที่ 15 สถาบันพัฒนาบุคลากรด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตรนักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
รุ่นที่ 15 ต่อการปฏิบัติธรรม ณ สำนักปฏิบัติธรรมแสงธรรมส่องชีวิต สาขาปากช่อง สอบถามข้อคิดเห็นและ
ข้อเสนอแนะของนักศึกษาหลักสูตร นักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย(นบ.ปภ.) รุ่นที่ 15 ซึ่งจะเป็น
ประโยชน์ในการพัฒนาหลักสูตร นักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (นบ.ปภ.) หรือหลักสูตรอื่นๆ
รวมถึงการพัฒนาบุคลากรด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยต่อไป แบบสอบถามฉบับนี้มี 3 ตอน คือ
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตรนักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ต่อการปฏิบัติธรรม
ณ สำนักปฏิบัติธรรมแสงธรรมส่องชีวิต สาขาปากช่อง
ตอนที่ 3 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการปฏิบัติธรรม

แบบสอบถามฉบับนี้ สำหรับหาข้อมูลในการศึกษาวิจัยเท่านั้น และการตอบแบบสอบถามจะไม่มี
ผลกระทบใด ๆ ต่อผู้ตอบ โปรดตอบคำถามทุกข้อตามความเป็นจริง ผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์
โดยตรงต่อผู้เข้ารับการศึกษาอบรมหลักสูตรนักบริหารป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (นบ.ปภ.) รุ่นที่ 15 เพื่อ
ประเมินความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตรนักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รุ่นที่ 15 ต่อการ
ปฏิบัติธรรม ณ สำนักปฏิบัติธรรมแสงธรรมส่องชีวิต สาขาปากช่อง ในวิชาการปฏิบัติธรรมของนักบริหาร และ
เพื่อจะเป็นข้อมูล ข้อเสนอในการพัฒนาหลักสูตร นักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (นบ.ปภ.) หรือ
หลักสูตรอื่นๆ รวมถึงการพัฒนาบุคลากรด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยต่อไปให้มีประสิทธิภาพและ
ประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ข้อมูลเพื่อการวิจัย

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามลักษณะส่วนบุคคล

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ () ตรงตามความเป็นจริงมากที่สุดเพียงข้อละ 1 ช่อง

1. เพศ
() ชาย () หญิง
2. อายุ
() 35 – 40 ปี () 41 – 45 ปี
() 46 – 50 ปี () 51 ปีขึ้นไป
3. ศาสนา
() พุทธ () คริสต์
() อิสลาม () อื่น ๆ (ระบุ).....
4. สังกัด
() หน่วยงานส่วนกลาง () ศูนย์ ปภ.เขต
() สำนักงาน ปภ.จังหวัด () หน่วยงานเครือข่าย
5. การศึกษา
() ต่ำกว่าปริญญาตรี () ปริญญาตรี
() ปริญญาโท () ปริญญาเอก

ตอนที่ 2 ระดับความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตรนักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
รุ่นที่ 15 ต่อการปฏิบัติธรรม ณ สำนักปฏิบัติธรรมแสงธรรมส่องชีวิต สาขาปากช่อง

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตร
นักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รุ่นที่ 15 ต่อการปฏิบัติธรรม ณ สำนักปฏิบัติธรรม
แสงธรรมส่องชีวิต สาขาปากช่อง

ประเด็นความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตร นักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รุ่นที่ 15 ต่อการปฏิบัติธรรม ณ สำนักปฏิบัติธรรม แสงธรรมส่องชีวิต สาขาปากช่อง	ระดับความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตรนัก บริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รุ่นที่ 15 ต่อการปฏิบัติธรรม ณ สำนักปฏิบัติ ธรรมแสงธรรมส่องชีวิต สาขาปากช่อง				
	มาก ที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)
1.ด้านเนื้อหาวิชาการ					
1.1 ท่านคิดว่าเนื้อหาในการสวดมนต์และทำวัตรเช้า-เย็นมีประโยชน์					
1.2 ท่านคิดว่าเนื้อหาวิชาการฟังธรรมมีประโยชน์ต่อ งานของท่าน					
1.3 ท่านคิดว่าเนื้อหาวิชาการในการเดินจงกรมมี ประโยชน์ต่องานของท่าน					
1.4 ท่านคิดว่าเนื้อหาวิชาการของการนั่งสมาธิมี ประโยชน์ต่องานของท่าน					
2.ด้านระยะเวลา					
2.1 ท่านคิดว่าระยะเวลาในการสวดมนต์และทำวัตร					

เข้า-เย็นมีความเหมาะสม					
2.2 ท่านคิดว่าระยะเวลาในการฟังธรรมมีความเหมาะสม					

- 4 -

ประเด็นความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตร นักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รุ่นที่ 15 ต่อการปฏิบัติธรรม ณ สำนักปฏิบัติธรรม แสงธรรมส่องชีวิต สาขาปากช่อง	ระดับความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตรนัก บริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รุ่นที่ 15 ต่อการปฏิบัติธรรม ณ สำนักปฏิบัติ ธรรมแสงธรรมส่องชีวิต สาขาปากช่อง				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)
2.3 ท่านคิดว่าระยะเวลาในการเดินจงกรมมีความเหมาะสม					
2.4 ท่านคิดว่าระยะเวลาในการนั่งสมาธิมีความเหมาะสม					
3.ด้านสถานที่และสภาพแวดล้อม					
3.1 ท่านคิดว่าสถานที่และสภาพแวดล้อมในปฏิบัติ ธรรมในภาพรวมมีความเหมาะสม					
3.2 ท่านคิดว่าสถานที่และสภาพแวดล้อมในส่วนของ ที่พักมีความเหมาะสม					
3.3 ท่านคิดว่าสิ่งอำนวยความสะดวกมีเพียงพอและ เหมาะสม					

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตรนักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รุ่นที่ 15 ต่อการปฏิบัติธรรม ณ สำนักปฏิบัติธรรมแสงธรรมส่องชีวิต สาขาปากช่อง

1.ท่านมีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติธรรม ณ สำนักปฏิบัติธรรมแสงธรรมส่องชีวิต สาขาปากช่อง มีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

2.ท่านมีข้อเสนอแนะต่อการปฏิบัติธรรม ณ สำนักปฏิบัติธรรมแสงธรรมส่องชีวิต สาขาปากช่องอย่างไรบ้าง

.....

.....ขอขอบคุณ สำหรับข้อมูลที่ท่านให้เรา เพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนา.....

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ สกุล	นางสาววันดี	เอี่ยมจำรัส
วัน เดือน ปีเกิด	14 กรกฎาคม 2517	
ประวัติการศึกษา	- รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร พ.ศ. 2549 - ศิลปศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พ.ศ. 2542	
ประวัติการทำงาน	- ปัจจุบันตำแหน่ง นักวิชาการเงินและบัญชีชำนาญการ รักษาราชการ หัวหน้ากลุ่มงานวิชาการและยุทธศาสตร์ ปฏิบัติงาน ณ วิทยาลัยป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย วิทยาเขตพิษณุโลก สถาบันพัฒนาบุคลากรด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย - ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 8 กำแพงเพชร - สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดกำแพงเพชร - สำนักงานส่งเสริมการปกครองจังหวัดพิจิตร - ที่ทำการปกครองจังหวัดกำแพงเพชร	